

ELOFIZETES.

BELYBEN ES VIDEKEN

Egy évre 48 kor
Fél évre 24 kor.
Egy negyed évre 12 kor.
Egy óra 4 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1918.

Főszerkesztő
Stauber József.

Kedd, szeptember 17.

Mai lapunk főbb közleményei:

Ardrágításért feljelentett város.
„Visszatérés Tiszaékhöz.”
Mi lesz az erdélyi miniszterséggel.
Törvény kell a földbérletek felemeléséhez.
Tizenkét milliós veszteség kártvált.
Felosztják az aradi román püspökséget.
Csukay Gyula nyugalomba vonul.
Másfél milliós család gyufaelőlegekkel.
Törtetlen a magyar hadsereg ereje.

Békés egyházmegyét!

A román egyházi férfiaknak a kormánnyal szemben tanúsított passzív rezisztenciája, úgy látszik, rövidesen véget ér. Legalább is új merbe terelődik e korántsem rokonszenves mozgalom, mely világosan dokumentálta, mily kevésbé lehet a román egyházi férfiakra számítani akkor, midőn a megértés politikájáról van szó.

Mindenkinek élénk emlékezetében van a magyar kormánynak az a rendelkezése, hogy a román egyházi zsinatokon megbízottja utján képviselteti magát. Egyetlen magyarországi egyháznak sem lehet kifogása az ellen, ha a magyar kormány hivatalosan is jelen óhajt lenni ülésein. Ha csak eltitkolni valója nincs, vagy olyan célokat nem követ, melyeket az államkormány tudomására juttatni nem akar. Ez oly természetes és magától értetődő, hogy a legnagyobb megütközést váltotta ki a román egyháznak erre adott tiltakozó felelete.

A román görög keleti egyház maga sem tagadhatja, hogy a közelmúltban csakugyan történtek olyan esetek, melyek a magyar nemzet bizalmát a román egyházi és iskolai férfiak iránt jogosan megingathatták. Az az érv, hogy ezek az esetek nem róhatók fel az egész egyház egyetemének, miután szórványosak voltak, nem állhat meg, már csak azért sem, mert a magyar állam ellen vétkezők száma igen-igen nagy és Erdélyben kivétel nélkül a román nemzeti egyház hiveiből rekrutálódott.

Az állami ellenőrzés tehát egyenesen létérdeke Magyarországnak, s bűnös volna az a kormány, mely ezt elmulasztaná. A magyar kormányférfiak azonban a lehető legnagyobb kimérettel óhajtották ezt a jogot gyakorolni. A kormánybiztos megjelenése az üléseken inkább iorinálisnak látszott s felhatalmazása csak az esetre szólott, ha államellenes tendenciát venne észre a zsinatok tárgyalásain.

Miért háborodtak fel tehát a román egyházi férfiak? Hiszen ők maguk tiltakoznak még a felfetés ellen is, hogy egyházi üléseiken államellenes politikát üznének. De ha titkolni valójuk nincs, miért félnek az állam ellenőrző nyilvánosságától? Merő formalitásból? Képzelt vagy arrogált jogok megsértése miatt? Hiszen az állam a maga ellenőrzésével a legkevésbé sem sértheti meg a loyális egyházat, különösen akkor nem, ha olyan nagymérvű államsegélyben részesül, miut a magyar állam a görög keleti román egyházat.

A zsinat mindezek ellenére mégis kimondta a passzív resistenciát. Nem jön össze addig, míg a kormány ezt az ellenőrző rendeletét vissza nem vonja. A kormánynak természetesen eszeágában sincs megmásítania a magyarság jól felfogott érdekében tett intézkedését s nyugodtan hagyja a román urak dühét kitombolni.

A román egyházi férfiak azonban nagyon jól tudják, hogy a szeretet egyházát gyűlöletből fenntartani nem lehet s hogy az az egyházi szervezet, mely a nyilvánosság előtt nem jelent kezik, minden fanatizmusa mellett is elsorvad, mint a napfényt nélkülöző növény. Megmozdult tehát s a metropolita érsek közbenjárására október 14-ére a király Nagyszebenbe összehívta a román egyházi kongresszust. A kongresszus programjait között szerföltt érdekes két új püspökség felállításának a terve, mely alaposan megkisebbíti az aradi román püspökség

területét is. A nagyszebeni kongresszuson ugyanis kéri fogják a kormánytól a nagyváradi és temesvári román püspökségek felállítását. Ez a kérelem — hír szerint — a miniszterelnöknek és a kultuszminiszternek előzetes tudomásával történik. A megoldás olyanformán lesz megvalósítható, hogy a nagyváradi püspökség alá fog tartozni az a terület, amely ma a püspöki helynökség hatásköre alá tartozik, az új temesvári püspökséget pedig az aradi és karánsebesi egyházmegyéből egészítik ki. A hazafias románok körében bizonyára örömmel fogadják ezt a megoldást. A magyar kormány a két püspökség felállításának engedélyezésével nemcsak a románság óhajának tesz eleget, de ha nem csalódnak, a két exponáltan renitenskedő egyházmegye területének felosztásával a békés szellemű román egyházmegyék számát akarja szaporítani. (z. a.)

Burián lépését barátságtalanul fogadták a németek.

(A külügyminiszter pesszimisztikus véleménye. — A semleges sajtó örül a demarsnak.)

Bécsből jelentik: Burián külügyminiszter békejegyzékéről illetékes diplomáciai helyen a következőket jelentették ki: Az ellenséges államokból vagy semleges külföldről még eddig semmiféle hír sem érkezett a békejegyzékre vonatkozólag, azonban a Payer beszédének fogadtatása és a vezető entente politikusok legutolsó nyilatkozata alapján jól tesszük, ha a béke akciónak hatása tekintetében

nem táplálunk túlságos nagy reményeket.

Minden attól függ, hogy fognak az entente népei állást foglalni és milyen hatalmi eszközök állanak rendelkezésükre, hogy akaratukat alkalmas módon keresztülvihessék. Már legközelebbi napok eseményei világot derítenek

majd a kérdésre. Meg kell állapítani, hogy Ausztria és Magyarország szövetségeseivel teljes egyetértésben szilárdan el van határozva, hogy ha a megértés céljából nyújtott jobbott visszautasítják, a védelmi háborút annyi ideig folytatják, míg az entente meggyőződik arról, hogy egyéb eredményt nem érhet el, mint a mennyit a négyes szövetség most is felkinül. Az osztrák-magyar kormány már júliusban megakarta tenni ezt a lépést. A németek stratégiai visszavonulása okából azonban elmaradt, nehogy a Külföldön azt gondolják, hogy kényszer akar lenni. Most már nyugaton megváltozott a helyzet. Ma ilyen hatástól nem kell félni, mert a hadihelyzet stabilizálódott és az entente csapatok további eredményt nem várhatnak.

Haragszik a német sajtó.

Berlinből jelentik: A lapok nem sok reménységet fűznek az osztrák-magyar jegyzék sikeréhez és attól tartanak, hogy ez a lépés még nagyobb erőfeszítésre bírhatja az ententet, amely békeesség jelének foghatja.

A Vossische Zeitung ezt írja: Itt önálló cselekményről van szó, amelyért Ausztria-Magyarország vállalja a felelősséget. Mi azt az eljárást, amelyet Ausztria-Magyarország ezuttal követ, hogy a békét elérje, sem újnak, sem eredetinek nem tartjuk. Ellenben igenis veszedelmesnek látjuk.

A Börsen Curier ezt írja: Szeretnénk tudomást szerezni róla, milyen tényekkel tudja a békés kormány optimizmusát igazolni. Szeretnénk tudni ama javaslatok tartalmát, melyektől az üzenet szerzője kedvező eredményt remél és amelyekhez a szövetségesei hozzájárulását is remélni akarja.

A Deutsche Zeitung azt mondja: Az utóbbi hónapokban több ízben nyomatékosan kiemelték, hogy újabb német békeajánlatról beláthatatlan időn belül nem lehet szó. Az osztrák-magyar kormány ennek ellenére helyénvalónak tartotta a lehető legkedvezőtlenebbül megválasztott pillanatban újabb békeajánlattal lépni elő. Nem habozunk Burián jegyzékét súlyos hibának minősíteni és attól tartunk, hogy a német nép súlyos vérbeli és anyagi áldozatokkal fog lakolni ezért a békeajánlatért.

A Tägliche Rundschau írja: Kedvező jelnek kell tartanunk, hogy az entente azt hazudja a világnak, hogy Ausztria-Magyarország a mi biztatásunkra tette meg ezt a lépést és hogy az entente nem hajlandó a kelepcebe lépni. Ki kell jelenteniünk, hogy ezzel a rohammal semmi közösségünk nincsen és egyáltalában nem érezzük magunkat gyengének.

A *Deutsches Tages Zeitung* ezt mondja: Szándékosan hangsúlyoztuk legutóbb, hogy a német birodalom szükségességeit nem lehet be szedekkel megváltoztatni. Háborus céljaink a régiék és megvalósításukért minden erőnket megfeszítjük.

A *Norddeutsche Allgemeine Zeitung*, a német kancellár lapja írja: Az osztrák-magyar jegyzék visszhangja népünk komoly békés haffandóságának, amelyet már több ízben jelentettünk ki. Itt inkább kidomborodik az a tény, hogy szövetségeseink lépését nemcsak megértéssel fogadták Németországban, hanem teljesen megegyezőnek tartják azzal a szellemmel, melyvel a jövőbeli jólétünkért szövetségeseinkkel együtt harcolunk. Ha némelykor jelentkeznek elütő hangok a szövetségesek között, ezek abból a tapasztalásból erednek, a melyeket mi, vagy szövetségeseink szereztünk mindenkor, valahányszor a béke utját egyengetni akarták.

Vegyes érzelmek a politikusoknál.

Berlinből jelentik: *Burián* gróf külügyminiszter békejegyzékéről a német birodalmi gyűlés képviselői a következőképen nyilatkoztak:

Erzberger dr. a következőket mondotta: A békejegyzék a világ politikai helyzetét egy csapásra teljesen megváltoztatta. A lépés fejleményeit minden esetre be kell várunk, mert a kezdeményezésnek a külföldre gyakorolt hatásait és az itten való hatását egyelőre kiszámíthatatlanok.

Stresemann dr. pesszimisztikusan ítéli meg a helyzetet. Szerinte a mai időpont kevés kedvező kilátást nyújt a béke megkötésére.

Seideman, a szociálista párt vezére a következőket mondja: A német szociáldemokrata párt örömmel üdvözli az osztrák-magyar békekísérleteket. A párt ezt a parlamentben is kifejezésre fogja juttatni és küzdeni fogunk azért, hogy *Burián* akciójához a német törvényhozás is hozzájáruljon.

Westarp gróf, a konzervatív párt vezére ezeket mondotta: Egyelőre nem kívánok állást foglalni a kérdésben és így ítéletet sem mondok a magyar-osztrák jegyzékről. Erre alkalom lesz akkor, ha a német kormány precízírozott álláspontját majd a közel jövőben a parlament elé terjesztik és ezzel alkalmat ad a birodalmi gyűlésnek kritikára és állásfoglalásra.

Egy magas állású diplomata, aki a skandináv követségen van, ezeket mondotta: Bizonyosra veszem, hogy az entente rövid időn belül kimerítő választ ad a *Burián* gróf demarsára még pedig ugyancsak diplomáciai jegyzék formájában.

Rownton gróf véleménye a következőkben csúszosodik ki: *Burián* gróf békelépése eléréségeink számára új és szerlelett örvendetes bizonyosságot fog szolgáltatni arra, hogy a központi hatalmak már közel jutottak a *Kanossz* szához.

Berlinből jelentik: A *Worwärts* hiteles forrásra hivatkozva közli, hogy a monarchia külügyi kormányának készülő békejavaslatáról a német birodalmi gyűlés többségi pártjainak vezetői jóelőre tájékoztatták egy parlamentközi tanácskozáson. Az újabb békejavaslat új helyzetet teremtett s ezzel foglalkozott tegnap délután az interparlamentáris választmány. E bizottság és a kancellár között legközelebb tárgyalások lesznek. Nagyon kívánatos, hogy minél előbb összejöjjen a birodalmi gyűlés és alkalom nyíljon a harcéri helyzet kapcsán a monarchia békejavaslatának megvitatására.

A polgári sajtó és főleg a *Vossische Zeitung* is sürgeti a birodalmi gyűlés egybehívását. *Gróf Hertling* kancellár tegnap délelben fogadta a parlamenti pártok vezetőit és megbeszélte velük a választ, a melyet a német birodalmi kormány a legközelebbi idő alatt el fog küldeni a bécsi jegyzékre.

Bécsből jelentik: Itteni politikai körökben tagadják, hogy a német birodalmi gyűlés pártvezetőit a készülő békejegyzékről annak idején az osztrák képviselőház többségi pártjai tájékoztatták volna. Lehetséges, hogy egyes politikusok magánúton tettek említést a tervezett békeszövegről.

Berlinből jelenik: Hír szerint a német kormány *Burián* jegyzékére a német parlament közreműködésével adja meg a választ és azt nyilvánosságra fogja hozni.

Elő a békefeltételekkel!

Koppenhágából jelentik: A *Politiken* — *Első Kromeln lépés a béke felé* — címen külön kiadásban következőket írja *Burián* jegyzékéről: A helyzet általában nagyon pesszimisztikusan ítéli meg. Általában nem bíznak a békeoffenzíva sikerében.

A *Berlinske Tidende* szintén külön kiadásban megállapítja, hogy először történik, hogy egy hadviselő állam fordul békeajánlással a többiekhez. Feltehető, hogy a központiak még messze menő engedményeket tesznek. Az entente valószínűleg elsősorban aziránt fog érdeklődni, hogy a központi hatalmak mily messze mennek el az engedmények felé. Lehetséges, hogy az entente már régebben formulázott hadicéljaira fog rámutatni és azt fogja felelni, hogy csak ily alapon hajlandó megkezdeni a tárgyalásokat. Idevaló ententekörökben nagyon szkeptikusan ítéli meg a helyzetet, azt hiszik, hogy az ajánlatot udvariasan, de határozottan visszafogják utastani.

Bécsből jelentik: A császári és királyi külügyminiszter e hónap 14-én francia nyelvű jegyzéket adott át *Walfré di Bonsó* apostoli nunciának. A jegyzék magyar fordítása így hangzik: Az a harc, amely Európát pusztítja, négy esztendő óta tartó fáradhatlan küzdelem és óriási áldozatok után sem dől el. A császári és királyi kormány, melyet mindenkor az engesztelékenység szelleme vezetett és amely már 1916. december 12-én elhatározta, hogy felhívja az összes hadviselő államokat, hogy kezdjenek bizalmas és nem kötelező eszmecserét s mindegyik félre nézve tisztességes béke utjának egyengetésére, hálásan köszöni azt a felszólítást, melyet a pápa őszentsége intézett a múlt évben a hadviselő felekhez, hogy keressék a megegyezés utját és igyekezzenek ismét testvéri egyetértésben élni. Abban a bizakodó meggyőződésben, hogy a szent atya maga is kívánja, hogy a szenvedő emberiség minél előbb hozzájusson a béke áldásához, bizva-bizunk benne, hogy az újabb lépésünket is rokonszenvesen fogadja és az egész világon elismert erkölcsi befolyásával támogatni fogja. Ettől a gondolattól vezetve kérem Excellenciádat: kegyeskedjék a mellékelt jegyzéket őszentségének előterjeszteni.

Árdrágításért feljelentett város.

(Elfogult kihágási bíróság.)

Nagykanizsa város élelmiszer-üzeme a befőzési cukrot különként egy koronával drágábban adta a maximális árnál. — egy esetben pedig a paprikával is árdrágítást követett el. Emiatt a városi élelmiszer-üzem ellen két rendbeli kihágási főljelentést tettek a nagykanizsai rendőrségnél. A főljelentés megtétele után kiderült, hogy ezt a pikáns kihágási ügyet a kanizsai rendőrség képtelen letárgyalni, mert úgy, *Deák Péter* főkapitány, mint *Kiss Lajos* rendőr kapitány elfogultaknak vallották magukat a polgármesterrel szemben. Erre való tekintettel a kihágási iratokat azzal a kérelemmel terjesztették föl az alispánhoz, hogy mentse fel őket a bíraskodás alól. Az alispán annak kimondásával, hogy a polgármester bevállása szerint is alapos az árdrágítás gyanúja, a két főljelentés letárgyalására *Szilágyi Dezső* dr. csáktornyai főszolgabíró küldte ki. Az érdekes indokolású alispáni határozat így szól:

Szám: 28401—1918. Zalavármegye alispánjától. Határozat. Nagykanizsa r. t. város élelmiszer-üzeme ellen a városi rendőrkapitány ságnál tett panaszok alapján folyamathoz tett kihágási ügyekben a Rbsz. 12, 40, 42. §-ai alapján *Deák Péter* rendőrfőkapitányt és *Kiss Lajos* rendőrkapitányt, mint kihágási rendőri büntető bírakat saját kérelmükre mellőzöm s e kihágási ügyekben a rendőri büntetőbíróként *Szilágyi Dezső* dr. csáktornyai járdási főszolgabíró küldöm. Indokolás: Főljelentést tettek a városi hatósági üzlet ellen azért, mert a befőzési cukrot 3 K 40 fillérért árusította s mert 10 dekagramm paprika helyett csak 77 grammot szolgált ki 5 koronáért. Nagykanizsa r. t. város polgármesterének 12772—1918. sz. alatti tett jelentéséből megállapítható, hogy az árdrágítás gyanúja alapos, tehát a kihágási eljárás folyamatba teendő. *Deák Péter* rendőrfőkapitány a saját és *Kiss Lajos* alkapitány, mint rendőri büntető bíró mellőzését kérte azért, mert az élelmiszerüzem a polgármester közvetlen felügyelete és ellenőrzése alatt áll, tehát magukat elfogultaknak érzik. A rendőrfőkapitány jelentéséből azt a következtetést kellett levonnom, hogy a nagykanizsai rendőrség büntető bírától elfogultatlan és részrehajlatlan eljárás nem várható, azért más rendőri büntető bírót küldöttem ki. *Kolbenschlag*, alispán.

A legközelebbi napokban tehát előáll az a pikáns helyzet, hogy Nagykanizsa városa mint árdrágító kerül a főszolgabíró elé.

SPORT.

† AMTE—ATE 2—1 (2—1.) Gyönyörű napsütéses időben közel 3000 fonyi közönség előtt zajlott le a mérkőzés. A játék elején ATE hevesen fekszik a játékba, az AMTE lassan kerül frontba és azontul változatos és izgalmas játék folyik. AMTE a veszélyesebben támadó fél, egymásután több komert ér el, egy ilyenből fejeli be Szabó a 22-ik percben az első gólt. Hullámozó mezőnyjáték után a 30. percben Stoffa kiszökése eredményezi AMTE-nek a második gólt. A két gol felvillanyozza az ATE csapatát és több támadást vezet az AMTE kapu ellen és a 43-ik percben Vasváry lövi az ATE egyetlen gólját. A második félidő a leghevesebb tempóban folyik a közönség izgatására a játékosok kiméletlenül játszanak, melynek eredménye Stoffa (AMTE) és Kovács (ATE) kiállításai. A heves játék dacára az eredmény nem változik, így az újabb barátságos mérkőzést a AMTE nyeri 2:1 arányban.

„Visszatérés Tiszáékhoz.”

(Kormányválságról beszélnek.)

Bécsből jelentik: A Reichspost vasárnap reggeli száma hosszabb tudósítást közöl a magyar belpolitikai helyzetről. Állítólag beavatott helyről szerzett információi alapján ezeket írja a keresztényszociállisták orgánuma:

A választójogi reform elintézése után a Wekerle-kormány létalapja megdőlt. Most már nincs értelme, hogy kisebbségi kormány intézze Magyarország ügyeit és ennek folytán Wekerle Sándor miniszterelnöknek legfőbb gondja, hogy olyan programot állítson össze, melynek többséget szerezhet, vagy amelyhez legalább is megnyerheti a széles népréteg bizalmát. Wekerle új politikai programjának gerince a katonai követelésekben van és ezzel az új programmal akar magának többséget teremteni, még pedig vagy új párt alakításával, vagy pedig a munkapárttal való fuzó létrehozásával. Wekerle főtörekvése most arra irányul tehát, hatalmazza fel őt a korona annak kinyilatkoztatására, hogy a katonai program alapján meg van bízva a kormányzás továbbvitelével és hogy a katonai követeléseket magában foglaló kormányzati programja a korona helyeslésével találkozik.

Ennek a megoldási módozatnak — folytatja a Reichspost — melyet talán legjobban az a kifejezéssel lehetne jellemezni, hogy „Visszatérés Tiszához”, a kormány kebelében ellenzői vannak. Ezeknek vezére Windischgraetz Lajos herceg, aki egy új kormányprogram legfőbb tartalmát a szociálpolitikai reformokban látja, mert szerinte a katonai kérdéseknek a nemzetre nézve kedvező elintézése már biztosítva van.

A helyzet megoldásának erről a két módozatról kell majd döntenie a koronának. Ezért van, — írja a lap — hogy olyan gyakran jelennek meg magyar politikusok az uralkodónál. Az a körülmény, hogy Szurmay Sándor báró honvédelmi miniszter, aki Wekerle álláspontját tette magáévá, legutóbbi audienciáján azt a kívánságát terjesztette elő, hogy visszamenetesen a harctérre, arra enged következtetést, hogy a korona Windischgraetz Lajos herceg álláspontjára helyezkedett.

A Reichspost értesülése szerint különben a miniszterelnökön kívül Sztéryni József báró kereskedelmi miniszter és Tisza István gróf is kihallgatáson fog megjelenni az uralkodónál.

Bécsből jelentik: Wekerle Sándor miniszterelnök, aki tegnap este Bécsbe érkezett, ma délelőtt kihallgatáson volt a királynál. Az audiencián belső politikai kérdésekről volt szó és hír szerint a legközelebbi napokban Zichy János gróf, Sztéryni József báró és Tisza István gróf is az uralkodó elé járulnak, hogy megismertessék nézeteiket azokról a belső politikai kérdésekről, amelyek most megoldásra várnak.

Bécsből jelentik: Illetékes helyről a magyar kormányválságról közlik: A kormányválságról beszélni ma még korai. A politikai helyzet akkor érik meg a megoldásra, ha az a nagy külpolitikai folyamat, mely most megindul, befejezéséhez közeledik. Szurmay valóban el akarja hagyni állását, de remény van arra, hogy maradásra bírhatják. Sztéryni József kereskedelmi miniszter szerdán megy audienciára. Kihallgatása a király tervbevett látogatásával van kapcsolatban. Windischgraetz Lajos herceg közéleti miniszter kedden érkezik Bécsbe, de kihallgatáson nem fog megjelenni a királynál.

Bécsből jelentik: A királyi kihallgatásokkal kapcsolatban bizonyos oldalról a Wekerle-kormány válságos helyzetéről mindenféle híreszteléseket engedtek szárnyra. Ezek a hírek önkényes és célzatos koholmányok, melyeknek semmi alapjuk nincsen. A közel jövőben egyedül Windischgraetz Lajos herceg közéleti miniszter távozása esedékes, kinek utódjaul egy előkelő katonai személyiséget emlegetnek. Wekerle Sándor miniszterelnök helyzete szilárd és illeltes helyen őt tartják legalkalmasabbnak arra, hogy Magyarország kormányzatát a jelen nehéz politikai pillanatokban vezesse. A Wekerle-kormány válságáról tehát ezidő szerint nincsen és nem is lehet szó. Wekerle változatlanul bírja az alkotmányos tényezők bizalmát.

Budapestről jelentik: Magyar Tudósító jelenti: Két délben megjelenő lap mai számában hirt ad a Wekerle-kormány válságáról és arról, hogy Wekerle programját a kabinetben belül is ellenzi Windischgraetz Lajos herceg közéleti miniszter. Mint a Magyar Tudósító illeltes helyen értesül, az egész híresztelés elejétől végig minden alapot nélkülöző valótlanosság.

Támadások minden irotszakaszon.

Berlin, szeptember 16. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér: Rupprecht trónörökös és Boehn vezérezredés hadseregét: A Lys pályában, a Labasse csatornától délre, eredményes vállalkozásokat hajtottunk végre. Avrincourt és Epchy között kora reggel heves tüzési harc volt, amelyet Avrincourtnál és Avrincourtól délre részleges támadások követtek. Az ellenséget visszautasítottuk. Napközben a harci tevékenység mérsékelt határok között maradt. Vermandtól északkeletre, a Kolnon erdőben és Essigny le Grandnál gyalogsági harcok.

A német trónörökös hadseregét: Az Ailette és az Aisne között heves részleges támadások. Hasztalan előretörések után este az ellenség újból támadásra indult. Általánosságban visszavertük. Az előző napok harcaiból maradt betörési helyet, valamivel kiterjesztette és Vailly déli részén megvetette lábát. Az Aisne és a Vesle között az ellenséges gyalogság tényleg maradt. A szeptember 14-iki harcokból még visszamaradt kis francia fészkeket megtisztítottuk.

Gallwitz hadseregét: A Cotes Corraieról a Moselig a tüzési tevékenység este időnkint feléledt. Új állásunk előtt ismételt heves tüzési harcok fejlődtek ki, amelyekben foglyokat ejtettünk. Este az ellenség körülbelül a Fresnes—St. Fulaire—Hancourt—Rembercourt vonalon és a Rappes erdőben állott.

Albrecht württembergi herceg hadseregét: Az ellenség előretöréseit a lotharingiai harcvonalon visszautasítottuk.

Német városok ismételt bombázásának megtorlásául, az elmúlt éjszaka, bombavető rajaink huszonkétezer kilo bombát vetettek Párisra. Tegnap huszonnégy ellenséges repülőgépet és tizenöt kötött léggömböt lőttünk le. — Ludendorff. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Mi lesz az erdélyi miniszterséggel?

(Bethlen István gróf még mindig nem vállalja a tárcát. — Megvárja, amíg Wekerle elmondja programját a képviselőházban.)

(Budapesti munkatársunktól.) Ugron Gábornak az erdélyi királyi biztosság vezetésétől való felmentése már bekövetkezett, ezzel szemben azonban nem történt még meg Bethlen István grófnak tárcanéklüli erdélyi miniszterré való kinevezése. E pillanatban nem is beszélnek már politikai körökben e kinevezésről, sőt a kérdést a politikai helyzet tisztázásáig aktuálisnak nem is tekintik.

Mi az oka ennek?

Egyszerűen az, hogy Bethlen István gróf, aki nemcsak nagy tudású és Erdély viszonyait alaposan ismerő politikus, hanem emellett Erdélyben rendkívül nagy rokonszenvnek is örvendő, ezidő szerint a tárcát vállalni nem hajlandó. Magatartását politikai körökben így indokolják:

— Tudvalévő, hogy az erdélyi miniszteri tárcát Wekerle Sándor Bethlen István grófnak ajánlotta fel, aki leghivatottabb arra, hogy Erdély restaurálásának munkáját kezébe vegye. Annak idején azonban Bethlen István gróf nem fogadta el a tárcát, mert őt a választójog tekintetében bizonyos differenciák választották el Wekerletől. A választójog letárgyalása után a kérdés ismét aktuális lett. Bethlen István azonban most sem adott végleges választ. Ez volt az oka annak, hogy Wekerle olyan férfit állított helyettesül a belügyminiszteriumba, aki erdélyi ember, alaposan ismeri az erdélyi viszonyokat, megfelelő hozzáértéssel, gondtal és szeretettel tud foglalkozni az erdélyi dolgokkal és most már komoly munkával hozzá tud látni Erdély rekonstrukciójának megvalósításához. Gadi Sándor erre képes is.

— Azonban mind emellett olyan nagyarányúak azok a munkálatok, amelyek Erdély helyreállítása és fejlesztése érdekében szükségesek, hogy indokolt, hogy tényleg létesüljön az erdélyi miniszterség. Wekerle az erdélyi miniszterséget személyhez kötötte: Bethlen István gróf személyéhez. Tette ezt azért, mert Bethlen István nagy támasza lett volna a kabinetnek. Erdélyben szeretik őt és az ő kedvéért a kormányt még azok is támogatták volna, akik talán elvi kérdésekben nincsenek egy véleményen a kormány programjával.

— Bethlen gróf azonban még mindig nem tagja a negyvennyolcas alkotmánypártnak és a hozzá közelálló erdélyi politikusok azt mondják, hogy magatartása, nevezetesen az erdélyi miniszteri tárcá elfogadása tekintetében csak akkor fog dönteni, ha a képviselőház legközelebbi ülésén Wekerle Sándor ismertetni fogja a kormány programját és ha ez a program az ő felfogásával minden tekintetben meg egyezik.

— Addig természetesen függőben marad az erdélyi miniszterium megszervezése és a miniszteri tárcá betöltése is és addig az erdélyi kérdéseket Erdély egyik legalaposabb és legkitünőbb ismerője, Gadi Sándor belügyi államtitkár intézi.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatban el kell mondanom, hogy Wekerle programbeszédét politikai körökben szokatlan nagy érdeklődés előzi meg. Szokatlanul tartják Wekerlének azt a politikai életben kissé különös felfogását, hogy ő nem előbb embereket keres maga mellé és azokkal csinálja meg a programját, hanem előbb programot csinál, programot, amelynek egyes részletei nem ismeretesek és e pro-

gramm publikálásakor mondja: akik e programot helyesnek tartják és követendőnek, azok tartsanak velem. Mindenesetre nagyon érdekes lesz Wekerle legközelebbi bemutatkozása.

Törvény kell a földbérletek felemeléséhez.

(Tízmillió hold haszonbérének megváltoztatása.)

Nagyarányn, az ország gazdaközönységét érdeklő mozgalom jutott el a teljes kifejlődés stádiumába. A mozgalmat a gazdák indították meg. Aik arra kéri a kormányt, bocsásson ki rendeletet, amely lehetővé teszi a háború előtt kötött földbérleti szerződések revízióját és a bérleti díjak felemelését. A földművelésügyi minisztérium a kérdésben még nem döntött.

Anélkül, hogy ebben az ügyben azidőszert állást foglalnánk, ismertjük úgy a gazdák, mint a bérletk álláspontját.

(Mit mondanak a gazdák?)

A gazdák, tehát a földbirtokosok, különösen a kisbirtokosok és középbirtokosok álláspontja a következő:

Ma, miután ellenkező rendelkezés nincs, változatlanul érvényben vannak azok a hosszulejárta bérletek, amelyek a háború előtt kötettek és nem szűntek meg, sőt ezek egy része előreláthatólag a háború folyamán sem fog megszűnni. Magyarország birtokállományának körülbelül harminc százaléka, tehát a kötött birtokokot leszámítva közel tíz millió katasztrális hold van a bérletk kezén. A bérletk a háború előtt tíven koronánál kisebb bérösszegekért bérelték katasztrális holdját ennek a földnek, a melynek a bérleti díja ma kétszáz és háromszáz korona között mozog, sőt ma gyakori eset az, hogy a birtokosok kihasználva a kedvező konjunktúrát, lucernást létesítenek és ezt évi ezer és ezerötven korona között mozgó bérösszegekért adják bérbé.

A konjunktúrát csak a bérletk használták ki. Aránylag magas nyereségre tettek szert, ezzel szemben a földbirtokosok a bérleti összegből biztosított járadékából a drága megélhetési költségeket fedezni nem képesek. Ilyen körülmények között jogos tehát az a kívánság, hogy a bérletk ügyét olyanformán rendezzék, hogy a birtoktulajdonosok legalább is szociális védelmet nyerjenek és aránylag ne menjenek tönkre. Ne tévesszen az, hogy akkor, amikor a háborus terhek és kötelezettségek és a megélhetési feltételek kiegyenlítése érdekében minden vonalon nagy eltolódások történnek, amelyek belevalnak a gazdasági életbe, sőt a magánjogi viszonyokba is, ugyanakkor mezőgazdasági téren, ahol tehát a legtöbb egzisztencia van érdekelve és ahol a legnagyobb eltolódások történnek, semmi rendezkedés ne történik és a háborus állapotnak legyenek nyertesei és letöröttjei.

Ez egy szociális igazságtalanság. Különösen megtűnadja ez az állapot azokat, akik tisztán a bérletk járadékra vannak utalva és képtelenek magukon segíteni. Áll ez különösen azokra a kis birtokosokra, akik hadbavonulásuk előtt adták bérbé a birtokukat. Természetes, hogy az itthonmaradt családtagok képtelenek megélni a bérösszegekből.

A kívánság tehát az, hogy egy kibocsátandó kormányrendelet vegye revízió alá a háború előtt kötött bérleti szerződéseket és engedje meg a bérleti díjak felemelését.

(A bérletk álláspontja.)

Ezzel szemben a bérletk a következőket mondják:

Akkor, amikor a bérszerződéseket megkötötték, egy kétoldali szerződés jött létre, amelyeknek egyik mérlegében a vállalkozói nyereség lehetősége, a másikon pedig a veszteség kockázata feküdt. Mikor a mérleg úgy billent, az ellenséges betörések és az azzal kapcsolatos vagyoni lízontalanság folytán, hogy a bérletk fenntartása igen kockázatosnak tűnt fel, akkor a bérletk semmiféle könnyítést nem kaptak abban a tekintetben, hogy a bérletk és az ezzel

kapcsolatos veszteség teljes kockázatától szabadulhassanak.

Most, amikor a mérleg nyereséget mutat a bérletk javára, előállanak a gazdák és a nyereségben osztozkodni kívánnak. Ugyanazok, akik akkor, amikor a bérletk veszteség fenyegette, ezt a bérleti vállalkozással járó igen természetes következménynek tekintették. A bérletk szempontjából a gazdák kívánsága nem jogos, nem igazságos.

(A Kormány és az OMGE. még nem határozta.)

A földbirtokosok érdekképviseleti szervezete, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ebben a kérdésben még nem foglalt állást. Nem foglalt pedig állást azért, mert a kérdést az OMGE olyan bonvolultnak tartja, amit rendeleti úton egyszerűen elintézni alig lehetséges, másfelől pedig a magánjogi viszonyokba való olyan súlyos beavatkozásról van szó, ami óvatosságot, tárgyilagosságot és a legalaposabb körülményekért parancsolja. Tehát csak a törvényhozás intézkedhetik.

A rendezéssel kapcsolatos nehézségeik miatt a kormány sem döntött még és mielőtt ezt megtenné, a társadalmi érdekeltségek álláspontjának alapos felderítésére ad alkalmat.

Másfél millió család gyufafélelgekkel.

(Letartóztatják a toltoseket.)

Pozsonyból jelentik: Még június hónap elején történt, hogy Edelmann Adolf kassai nagykereskedő Mojitz Fischer, Wein, Alserstrasse 26. cégjelzéssel gépirásos levelet kapott, amelyben a cég nyolc vagon svéd gyufát kínált megvételre. Edelmann örömmel fogadta el az ajánlatot, mire néhány nap múlva újabb levelet kapott, a melyben értesíti, hogy csupán két vagon gyufát szállíthat, oly feltételek mellett, ha Edelmann a 72.000 koronát kitevő vételárat letétbe helyezi a Magyar Bank Erzsébet-körúti fiókjánál és ezt az összeget a bank a bemutatott fuvarlevél másolat ellenében kifizeti. Edelmann ezt az ajánlatot el is fogadta, minthogy azonban nem ismerte a céget, felutazott Bécsbe, hogy ott a szállítás körülményeit részletesen megbeszéljék. Itt Fischer Móríc kijelentette, hogy ez a vállalkozás tulajdonképpen nem az övé, hanem a fivéréé, a kinek összeköttetései révén sikerülni fog a gyufát Ausztriából kicsempészni, annál is inkább, mert a tulajdonképeni feladási hely Pozsony lesz.

Edelmann ezek után átutalta a 72.000 koronát a Magyar Banknak azzal az utasítással, hogy ez összeget a Pozsonyban lebélyegezett fuvarlevél másolatánál bemutatója felveheti.

Június 11-én a banknál megjelent egy 38-40 év körüli jól öltözött, fekete körszakólas, németül beszélő úriember, igazolta, hogy ő Fischer Móríc bécsi földbirtokos és bemutatja a két vagon gyufáról szóló fuvarlevél másolatot. A bank ennek alapján kifizette a 72.000 koronát. Edelmann Adolf most már a fuvarlevél másolattal jelentkezett a kassai állomásfőnökségen, ahol azt az értesítést kapta, hogy a Pozsonyban feladott áru nem érkezett meg. Két hétig várt Edelmann a két vagon gyufára és minthogy egyáltalán semmilyen hírt nem kapott a küldemény felől, kérdést intézett a pozsonyi állomásfőnökséghez, honnan az a meglepő válasz érkezett, hogy ott hasonló árut egyáltalán nem adtak fel és a fuvarlevél feltétlenül hamisítás.

Edelmann ezek alapján feljelentést tett a főkapitányságon Fischer Móríc ellen és ugyanakkor még öt vidéki nagykereskedő is jelentkezett, kiket hasonló módon károsított meg a bécsi kereskedő. Összesen másfél millió koronát tett

ki az összeg, melyet Fischer Móríc és társai magyarországi kereskedőktől és pénzintézetektől kicsaltak.

A főkapitányságon dr. Kiss István rendőrkapitány hallgatta ki a károsultakat és a Nemes detektívcsoporthoz bízta meg a bűnügy felderítésével. Kiderült, hogy Fischer Mór nevével ismeretlen tettesek visszaéltek. A szálak Bécsből Pozsonyba vezettek, méft nyilvánvaló volt, hogy — tekintettel arra, hogy a fuvarlevélhamisítást a pozsonyi állomásfőnökség bélyegzőjével követték el — a tetteseknek Pozsonyban kell tartózkodniuk. A detektívcsoporthoz emberei immár két hónap óta folytatták a nyomozást Budapesten, Bécsben és Pozsonyban, míg pénteken Paks János detektívnek sikerült Pozsonyban az egyik tettest kézrekeríteni. Az illető Wassermann Ilés 48 éves szekerészörrmester, aki Pozsonyban teljesít szolgálatot.

Wassermann Ilésre úgy terelődött a gyanú, hogy az utóbbi hónapokban feltűnően elkezdett és pénzének eredete felől senkinek sem tudott kielégítő választ adni. Wassermann Ilést pénteken a kaszárnyából átkísítették a katonai rendőrségre, ahol Gangel János százados kihallgatta. Az örmmester tagadta, mintha része volna a csalásban. A fuvarlevélhamisításban azonban több körülmény ellene bizonyított. Így íráspópát tartottak, melynek alapján kiderült, hogy az írása és a fuvarleveleken szereplő írás között feltűnő a hasonlatosság.

Ezek az adatok oly terhelték Wassermann Ilésre, hogy a pozsonyi katonai rendőrség parancsnoka azonnal elrendelte letartóztatását és átszállíttatta a budapesti főkapitányságra.

A budapesti főkapitányságon dr. Kiss István rendőrkapitány ma délelőtt megkezdte Wassermann Ilés kihallgatását. A károsultakkal való szembesítéseket azonban csak holnap fogják megtartani, mivel a mai zsidóünnepre való tekintettel több tanu nem jelent meg.

A szélhámos örmmestert ma csupán a Schwarz József hirdetési iroda vezetőjével szembesítették. Ennél a hirdetési irodánál helyezték el a gyufacsalók a Magyar Kereskedők Lapjában megjelent hirdetést, amelynek segítségével a csalásokat elkövezték. A hirdetési iroda vezetője Wassermann Ilésben felismerte azt az embert, aki az irodában a hirdetés feladása céljából megjelent. Kihallgattak még több bankhivatalnokot, akik közül az egyik bank pénztárnoka Wassermann Ilésben ráismert arra, aki a fuvarlevél alapján a pénzt felvette.

Wassermann Ilés letartóztatása Kapcsán az a gyanu merült fel, hogy a csalásban része van Wassermann Jakabnak is, Wassermann Ilés bátyjának is, aki szintén Pozsonyban teljesített katonai szolgálatot, míg ezelőtt néhány hónappal idős korára való tekintettel szabadságolták. Wassermann Jakab szintén nagylábon élt, sokat költött, szabadságolása után pedig eltűnt Pozsonyból és lakóhelyére, a trencsénmegyei Hegyeshelyre távozott. A főkapitányság részéről Koch detektív elutazott Wassermann Jakab tartózkodási helyére és itt azt az értesítést kapta, hogy Wassermann jelenleg Bécsben van. A detektív erre ottmaradt Hegyeshelyen, míg tegnap végül Wassermann Jakab megérkezett Bécsből. A detektív kezei közt levő parancs alapján Wassermann felhozta Budapestre és elbállította a főkapitányságon. Dr. Kiss István rendőrkapitány ma délelőtt Wassermann Jakabot kihallgatta, aki szintén tagad.

MŰVÉSZET.

A Solymosi kiállítás Temesvárott. Kedden délelőtt nyílik meg Temesvárott a Hitelbank palotájának nagy utcai helyiségében Solymosi Márton kiállítása. Azok, akik nem használták fel Solymosinak június havában Aradon rendezett kiállítását, okosan teszik, ha átrándulnak Temesvárra, hol most Solymosi több mint 350 darabból álló kollekciót állított ki.

A László—Rozgonyi fiangverseny elmarad. A jegyeket visszaváltja a Scherhág-cég.

12 milliós veszteség kártyán.

Csekonics Gyula gróf partija a vonat. — Birtokeladás az adósság fizetése miatt.

Temesvárról jelentik: A háboruban, amióta a pénz értéke igen nagy mértékben csökkent, bevételnél, kiadásnál és mindenféle költségekben egyaránt sokkal könnyebben forognak a tekintélyes összegek, mint azelőtt. Hozzá vagyunk szokva, hogy most a kártyaveszteségek is nagyobbak, mint valaha voltak. Mindazonáltal a megszokott nagy háborús kártyaveszteségek arányait is messze felülhaladja az a veszteség, amelyről alább szó lesz és amelynek az volt a következménye, hogy egy tekintélyes mágnásunk eladta egyik birtokát.

A vesztes fél Csekonics Gyula gróf, a Magyar Lovaregylet elnöke. Azonban nem ez volt az első nagyobb vesztesége, amelyről írni akarunk. Két esztendő előtt Bécsből Budapestre utaztában egy ismert nevű bárónő volt az utitársa. Unatkozott, tehát kártyát vettek a kezükbe. Kettesben folyt a játék és Csekonics Gyula olyan balszerencsével jászott, hogy mire Budapestre értek, éppen kerek őt millió koronát veszített a szép bárónő javára.

Ez a csekély öt milliónyi kártyaveszteség azonban cseppet sem irritálta a gróft. Miért is? Hiszen fia Csekonics Endre grófnak, a valóságos belső titkos tanácsosnak és a király főpohárnok-mesterének, akinek *Torontálban nyolcvanöt ezer katasztrális hold elsőrangú birtoka van, a Dunántulon óriási szőlői és az ország más részein termékeny földjei vannak.* Tejgazdaságot, állattenyésztést, speciális mezőgazdasági üzemeket is folytat, amik mind igen rentábilisok. *Evi jövedelme körülbelül negyven millió korona.* Egy ilyen gazdag urnak a fia megengedheti magának azt, hogy olykor-olykor kártyán leadjon egy kicsit.

Azonban a mostani vesztesége minden eddigi veszteségnél nagyobb. A kártyajáték nemrégiben folyt Bécsben, igen előkelő helyen. Csupa mágnás vett részt a játékban, többek között Károlyi Mihály gróf is jelen volt. Az egész éjszaka tartott kártyajáték végén Csekonics Gyula gróf és partnerei között hét millió korona differencia volt.

Ennek a horribilis kártyaadósságnak a kifizetése ismét csak az öreg Csekonics Endre grófra várt. Azonban ismerték a gróf érzékenységét s nem merték neki mindjárt megmondani. Csekonics Gyula először az apja jogtanácsosának szolt, Babics József dr. udvari tanácsosnak. Ez viszont közölte a hírt a grófnővel. Máskor is így csinálták s a grófnő aztán addig hízelt a férjének, addig cirógatta, amíg az előszedte a kasszakulcsot és kiadta a szükséges pénzt. Most azonban a grófnő nem mert szólni férjének, mivel ez az utóbbi időben a gazdaságban előfordult kellemetlenségek miatt állandóan nagyon ideges volt. A titokba beavatták Bahr József jószágigazgatót is, aki magára vállalta, hogy szól Csekonics Endrének. Kiállított egy hét millió koronáról szóló csekket s mikor bement a grófhöz, mindjárt magával vitte a csekket aláírás végett.

Mikor Csekonics Endre gróf fiának nagy kártyaveszteségéről értesült, *olyan nagy izgalom fogja el, hogy azonnal ágyba kellett feküdnie.* Aznap nem is írta alá a csekket. Másnap aláírta, de ugyanakkor magához hívatta házi úgynökét, a zombolyai Pick és társa cég főnökét, akit megbízott azzal, hogy *roggendorfi birtokára keressen vevőt.* Az úgynök kijelentette, hogy a birtokot hajlandó maga is megvenni. Még aznap gépkocsira ült az öreg gróf, az úgynök, a jószágigazgató, a jogügyi tanácsos és kihajtottak Roggendorfra. Az alku hamarosan megvolt. *Az öt-ézerénezes katasztrális holdnyi birtok, amelyhez egy harmincnyolc holdas park közepén épült kastély is tartozik, négy millió koronáért gazdát cserélt.* A szükséges iratokat hamarosan elkészítették és a Pick és Társa cég — nem a szegedi Pick és nem a budapesti Grünwald-cég, amint azt egyes budapesti lapok tévesen jelentették — hamarosan kifizette Csekonicsnak a négy millió koronát.

A birtok eladása olyan nagy gyorsasággal ment, hogy arról senki se tudott semmit. A gaz-

daliszték nagy csodálkozással hallották, amikor a roggendorfi birtokot vezető gazdatiszt egyszerre csak így szolt hozzájuk:

— Tudjátok-e, mi újság? Roggendorft eladták. Engem tizenöt ezer korona végkielégítéssel elbocsátottak.

Nem valószínű ugyan, hogy a hét milliós kártyaveszteség lett volna a közvetlen oka a roggendorfi birtok eladásának, mert hiszen tudvalevőleg Csekonics Endre gróf dúsgazdag ember, akinek nem kell mindjárt a szomszédba mennie kölcsönért, ha egy pár milliócskára szüksége van, bizonyos azonban, hogy a birtok eladásánál ez is közbejárt. A gróf ugyanis szívesebben ad ki a kezéből egy birtokot, mint készpénzt. *Terbe van véve a kétezerheolcszáz hold területű Konstanz-major eladása is. Az alkudozások már folynak, a vevő személye azonban még ismeretlen.*

Csukay Gyula nyugalomba vonul.

(Bucsuzás a kisjenői járás jegyzőitől.)

Csukay Gyula kisjenői járási főszolgabíró Schill József alispánnak *nyugdíjaztatása iránt kérvényt adott be* és amint értesülünk, a vármegye törvényhatósága legközelebbi közgyűlésén teljesíti ezt a kérelmet. Ugyanakkor történik a főszolgabírói állás betöltése is.

Szeptember 14én Kisjenőben jegyzői értekezlet volt, amelyen a járás valamennyi jegyzője részt vett és ott maga Csukay főszolgabíró jelentette be, hogy 22 évi szolgálat után távozik állásából és másnak adja át a járás vezetését. Tudomására adta a jegyzői karnak, hogy lemondását már beadta, nyugdíjaztatását kérte és meghatározott szavakban bucsuzott el a mindenkor kötelességtudó jegyzői kartól. A jegyzők nevében Hollósy Kálmán, erdőhegyi jegyző a falu vezetői sajnálkozását fejezte ki a főszolgabíró távozása fölött.

A főszolgabíró nyugdíjaztatásáról igen sokat beszélnek és a nyugdíjaztatásnak okait kutatják. Csukay ugyanis javakorbéli férfiú, aki a közigazgatás minden ágában elsőrendű munkatárs, akinek távozását senki sem várta és mindenkit meglepett. Ugy tudták, hogy Csukaynak köztisztviselői működését a központban is megelégedéssel nézik és állását megingathatatlannak tartották. Az események azt bizonyítják, hogy ezek az utóbbiak alaposan csalódtak.

Teljesen beavatott helyen szerzett információk alapján irhatjuk meg, hogy a főszolgabíró nem önként hagyta ott állását, hanem a megye vezetőségének akaratából történik.

Mikor Schill József elfoglalta az alispáni széket, programjában, amely általános tetszéssel találkozott, a leghatározottabban jelentette ki, hogy ő tisztviselőktől szigorúan megköveteli, hogy csak hivataluknak és a népnek éljenek és ne tejsenek ki, modern értelemben vett, *közigazgatási tevékenységet.* Az alispán nem jó szemmel nézte emez elvi álláspontjának megfelelően, hogy a főszolgabíró járásában lévő vállalatokkal szemben érdekeltségi viszonyban van, részint mint igazgatósági tag, vagy mint a felügyelő bizottság tagja. Az sem tetszett a központban, hogy Csukay a háboru alatt nagy földterületeket bérelt és legutóbb megvásárolt Simándon egy kastélyt, melyhez 40 hold tartozik. Noha a főszolgabírói működése ellen semmiféle szempontból felettes hatósága kifogást nem emelhetett, az alispán a maga rigorózus tisztviselői etikai szempontjainak hangoztatásával elért annyit, hogy Csukaynak éreznie

kellett, hogy Aradon *inkompatibilisnek tartják* a köztisztviselői tevékenységet a közigazgatással. Ennek le is vonta a következményeit és beadta nyugdíjaztatása iránt a kérvényét.

Kétszáz ezer koronát adtak az aradmegyei gazdáknak.

(A hadiözvegyek és árvák segítése.)

A háboru alatt az aradmegyei gazdák többször tanujelét adták már áldozatkészségüknek. Most ismét erről az oldaláról mutatkoztak be.

Még a múlt esztendőben a Gazdák Hadszegélyező Országos Bizottsága országos mozgalmat indított a hősi halált halt gazdák árváinak felszerítése érdekében. Az egész országban adakásra szólították fel a gazdákat. Az eddigi eredmény az, hogy közel egy millió és kétszáz ezer korona gyűlt össze. Mindössze néhány vármegye van csak, ahol a gyűjtés a száz ezer koronát meghaladja. E vármegyék között is az egyik első helyen Aradmegye szerepel, ahol szeptember elsejéig *kétszáz ezer* koronánál nagyobb összeget gyűjtöttek össze a megyei gazdák erre a célra. A gyűjtésben Aradmegye a második helyen szerepel.

A gyűjtést a vármegyében a gazdasági egyesület vezette. Az itt összegyűlt összeg tekintélyes része a vármegye területéről bevonult és hősi halált halt gazdák özvegyeinek és árváinak felszerítésére szolgált, a gyűjtés egy csekély részét azonban a vármegye átengedte azon inséges, a betörés által sújtott vármegyék részére, ahol éppen az inséges viszonyok folytán nem lehetett gyűjteni.

A segélyezés Aradmegyében rövidesen megkezdődik. A segélyeket a vármegyei gazdasági egyesülettel karöltve a Hadigondozó Népiroda fogja végezni. Természetesen segélyt csak megyei gazda özvegyei és árvái kaphatnak, mert hiszen a pénzt erre a célra adták össze a megyei birtokosok. A cél az, hogy akit segítenek, azt talpraállítsák. Ezért talán aránylag kevesebb özvegy és árva részesül a segélyben, de aki támogatáshoz jut, annak a jövője biztosítva lesz. A segélyt úgy tervezik, hogy készpénzsegély helyett inkább a gazdaság viteléhez szükséges hiányokat pótolják az adományokból és pénz helyett tenyészállatot, gazdasági eszközöket, gépeket, vetőmagot adnak.

TÖRVÉNYSZEK.

§ Hamisított mert nyomorgott. Zielbauer Józsefné, kiseratosi lakos, múlt év júniusában elment a község házára örlési tanusítványért. A kért örlési tanusítványt meg is kapta, a mely 32 kiló gabona örlésére jogosított. Az asz szony, kinek nagy családja van, keveselte a 32 kilót és ezért a tanusítványt meghamisította, oly módon, hogy a 32 elé még egy 2-ös számot írt. A hamisítást az örlésnél vették észre. A malom vezetősége azonnal megtette a följelentést Zielbauer Józsefné ellen. A mai tárgyaláson a vádlott tettét bevallotta, azzal védekezett, hogy a hamisításra saját nyomorúsága kényszerítette. A törvényszék az enyhítő körülmények figyelembe vételével Zielbauer Józsefnét okirathamisítás vétségében mondotta ki bűnösnek és ezért 3 napi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

§ Elítelt betörő. Még múlt év Szilveszter éjjelén történt, hogy Reisenbüchler Józsefné szapárligeti urinőnek lakásán, mialatt ő ismerőseinél tartzkodott, ismeretlen tettesek a zárt konyha ablakát kifeszítették és a konyhában levő szekrényből nagyobb készlet fehérneműt és egyéb értékes dolgokat loptak el. A megejtett csendőri nyomozás kiderítette, hogy a tettes Gyurianszék Györgyi György, szapárligeti lakos, akinél a lopott holmi egy részét meg is találták. Ma tárgyalott ebben az ügyben az aradi törvényszék büntető tanácsa Szokolczay Lajos törvényszéki elnök elnöklésével. Az enyhítő körülmények figyelembe vételével Gyurianszék Györgyöt Györgyöt *három* vétségében mondotta ki a törvényszék büntetőtanácsa bűnösnek és ezért két hónapi fogházra ítélte.

HIREK.

Rövidesen kinevezik az új lugosi görög katolikus püspököt.

(Brebán Sándor nagybányai plébános testvér Frentiu Valér utóda.)

(Budapesti munkatársunktól.) Annak idején közöltem már az Aradi Közlöny szerkesztőségével, hogy a király a megüresedett balázsfalvi görögkatolikus érseki széket Frentiu Valér lugosi püspökkel tölti be. Hogy a legfelsőbb intézkedés mindeddig nem történt meg, annak kizárólag a háború az oka. A felség kinevezését ugyanis jóváhagyás végett Rómába küldötték meg, Rómából azonban a pápai bulla még nem érkezett meg, mert az olaszok a pápai követet, aki a pápa megerősítését magával hozná, még Svájcba sem akarják átengedni.

Kilátás van azonban rá, hogy a pápa megerősítése még az őszi hónapokban megérkezik és ez esetben nyomban utána ünnepélyesen beiktatják Frentiu Valért új tisztségébe.

A balázsfalvi érsek beiktatása után rövidesen megtörténik a lugosi püspöki szék betöltése is. Erre a főpapságra Brebán Sándor, nagybányai görögkatolikus esperes-plébános az egyetlen jelölt, a kormány az ő kinevezését ajánlja a királynak és Brebán Sándort fogja a felség lugosi püspöknek kinevezni.

Brebán Sándorra annak idején még Földes Béla, a volt átmenetgazdasági miniszter, Nagybánya képviselője hívta fel a kormány figyelmét. Brebán magyar érzésű ember, kitűnő magyar szónok és Szatmármegye társadalmi életében előkelő szerepet játszik. Kinevezése mindenfelé megnyugvást fog kelteni.

— Szurmay török kitüntetés. Konstantinápolyból jelentik: A szultán báró Szurmay Sándor gyalogsági tábornok, honvédelmi miniszternek a Medsidi-rend nagykeresztjét adományozta a kardokkal. Azonkívül a magyar honvédség több tisztjét is kitüntette.

— Alfonz király visszatért Madridba. A Reuter-ügynökség jelenti Madridból e hó 13-ról, hogy a spanyol külügyminisztérium közlése szerint Alfonz király és Dato külügyminiszter közlése szerint Alfonz király és Dato miniszter San-Sebastianból Madridba utaznak. A király elnökölni fog a hétfőn megtartandó minisztertanácson.

— Bardolf a királynál. Bécsből jelentik: A király szombat délelőtt hosszabb magánkhalogatáson fogadta Bardolf dr. altábornagyot. Ferenc Ferdinánd egykori bizalmasát, a II-ik hadsereg volt vezérkari főnökét. Osztrák politikai körökben Bardolf kihallgatásának bizonyos politikai jelentőséget tulajdonítanak. Azt beszélik, hogy a cseh kérdés megoldását bízták rá. Értesülésünk szerint Bardolf csupán katonai természetű ügyekről tett részletes jelentést a királynak.

— A Tátrába utaztak a német újságírók. Budapestről jelentik: A német újságírók ma este fél hétkor a hálókocsi társaság által rendelkezésükre bocsátott hálókocsikon elutaztak a fővárosból. Az elutazásnál jelen voltak többek között Tolnay Kornél államtitkár Máv. elnökhelyettes, Sándor László főkapitány, Márkus Miksa az újságírók egyesületének elnöke, Vészi József főszerkesztő, Gonda Henrik miniszteri tanácsos. Az elutazó újságírókhoz a külügyminisztérium képviselőjében dr. Vipern főkonzul mondott rövid beszédet. A vendégek kocsihoz szálltak és elutaztak. A fővárosból a Tátrába mennek, ahová Gonda Henrik, Vészi József, Ágay Béla és Benda Jenő, továbbá a melléjük beosztott kíséret is elfogják kísérni őket.

— Tulajdonos változás egy aradi napilapnál. Kalmár Nándor, az Arad és Vidéke tulajdonosa ma eladta a lapot Opre Mihály aradmegyei szőlőbirtokosnak. A vételár 375.000 korona. A lap felelős szerkesztője Sugár Jenő dr. marad. Az új tulajdonos október elsején veszi birtokába a vállalatot.

— Románia bizik a központi hatalmakban Bukarestből jelentik: Marghiloman miniszterelnök a szenátusban kijelentette, hogy a kormány szándékosan halasztgatja a békeszerződés ratifikálását. Biztosíthatom önöket — mondotta — hogy Németország és Ausztria-Magyarország semmiféle nehézséget nem okoz és van okom azt hinni, hogy a ratifikálás ha előbb nem, november elsejéig meglesz. A szenátus tetszéssel kísért a miniszterelnök nyilatkozatát.

— A svéd nyelv és irodalom a debreceni egyetemen. Debrecenből jelentik: Leffler Béla dr., a nyiregyházi főgimnázium kiváló tehetségű fiatal tanára, aki nevét a svéd nyelv és irodalom köréből vett tudományos dolgozataival, műfordításaival tette ismertté, a debreceni egyetemen a svéd nyelv és irodalomról a jövő hónaptól kezdve rendszeres előadásokat fog tartani. A debreceni egyetem dékáni karához az erre vonatkozó kultuszminiszteri jóváhagyás már megérkezett.

— Visszaigazítottuk az órát. A mai nappal helyreállt a régi időszámítás s ezzel együtt vége a tizenkét órai zárórának is. A hatvan perccel előretolt órát éjszaka két órakor hivatalosan visszaigazították s így azt az órát, amelyet az április 16-ára virradó éjszakán elvettek tőlünk, ma visszakaptuk. A nyilvános órák visszaigazítása éjszaka történt, úgy hogy reggel már mindenütt a régi időt mutatták, míg a közönség túlnyomó része már tegnap este elvégezte a nyári időszámítás kikorrigálását. Minthogy a tizenkét órai záróra csak a nyári időszámítás tartamára volt érvényes, a mai napon már este tizenegy órakor kellett bezárni a nyilvános helyiségeket. Legrosszabbul jártak azonban azok a polgártársak, akik tegnap este 6 órától ma este hat óráig bűjtöltek, mert ezek 25 óra hosszat éheztek.

— Eljegyzés. Baumann Lajos és Grünblat Toncsi jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Új rend a városnál. A városi tisztviselők küldöttségileg kérték Varjassy Lajos polgármestert, hogy a hivatalos órákat ne délelőtt és délután tartsák, hanem egyfolytában délelőtt 8 órától délután két óráig. A polgármester a felhozott indokok figyelembevételével teljesítette a tisztviselők kérését és elrendelte, hogy szeptember 16-ától kezdve a városnál az egyfolytában való hivatalos órák tartassanak meg. A rendelet értelmében a város összes hivatalaiban ma megkezdtek az egyhuzamban tartó hivatalos órákat, amely alól nem képez kivételt a rendőrség sem. Délután csupán éppen úgy, mint éjjel, inspekciónak szolgálat lesz a rendőrségen.

— A mozdonyvezető lélekjelenléte. Temesvárról jelentik: Tegnap este a József városi pályaudvaron egy katona a gyorsvonat mozdonya alá került. Zsikmann János 33. gyalogezred közkatona a bázisai személynovattal érkezett Temesvárra és azonnal át akart szállni az aradi vonatra. A vonatból való kiszállása után azonban nem a Perronnon haladt, hanem a sínek között igyekezett tova. Ugyanekkor robogott be a budapesti gyorsvonat, melynek mozdonya Zsikmann Jánost elkapta és maga alá sodorta. Tivadar László mozdonyvezető az utolsó pillanatban észrevette, hogy a mozdony valakit elkapott és gyors cselekvéssel sikerült neki a még heves mozgásban levő mozdonyt egy pillanat alatt megállítani. Zsikmann János így mindössze a fején szenvedett néhány jelentéktelen sérülést. Sebeit az előhívott Kakuk János dr. ezredorvos bekötözte és intézkedett, hogy Zsikmann a helyi kórházba szállítsák. A deték mozdonyvezetőt, akinek lélekjelenléte mentette meg a katona életét, a pályaudvar közönsége megállapította.

— Délszaki növényeket rendelt a gazdasági szék a városi kertésznek. A gazdasági szék ma délelőtti ülésén a színházépület lakóinak panaszát tárgyalta. Azt panaszolták, hogy az épület északi részének egyik oldalán, ott ahol a vendéglő van, nagyon sok a felhalmozott szemét, amely egészen megfertőzi a levegőt. A gazdasági szék átírta tanácsnak, hogy a rendőrséget sürgős intézkedés tételére szólítsa fel. A városi kertész elöterjesztést tett a gazdasági széknek, hogy Münchenből 10.000 márkáértékben délszaki növényeket rendeljen. Ezt a rendeltetést is jóváhagyás végett a tanács elé terjesztik. A városi kertésznek ugyanis legfőbb jövedelmi forrása a virágkertészet, melyet időnkint külföldről egészít ki.

— A magyarok ne a Károly-alapra adjanak. A „Károly császár és király hadijótékonyági alap”, amelynek székhelye Bécsben van, napilapok és falragaszok útján felszólítja a magyar közönséget, hogy adakozzék az alap javára, amelyből a rokkant katonákat, a hadiözvegyeket és árvákat segélyezik. Ezek a közlemények azt mondják, hogy az alap célja, hogy „a szétszórtan fekvő hadijótékonyagra szánt összegeket egységes felhasználásra központosítsa.” A magyar közönség e közlemények alapján azt hiheti, hogy a Károly-alapnak adott pénzekből magyar rokkantak is részesülnek, holott tisztán osztrák intézményről van szó, amely csak ausztriai rokkantakat segélyez. A Károly császár és király hadijótékonyági alapba olvadt bele a Kroatina-alap is, amelynek szabályzata kiköti, hogy abból csak osztrák-alattvalók kaphat és a magyarokat egyenesen kizárja minden segélyezésből. A magyar közönség tehát, ha magyar rokkantnak, hadiözvegynek, hadiárvának akarja juttatni adományait, ne a Károly-alapnak adjon, hanem az Országos Hadigondozónak, amely tisztán magyar közintézmény és a háború magyar áldozatait segélyezi.

— Száz vagon fát kapott a város. A Faterékesítő Szövetkezetének tartalékolt fakészletéből ma érkezett Aradra 100 vagon fa. — Már hívta össze a főispán a fatermelőket és fatereskedőket egy értekezletre, azonban az értekezlet, amely hivatalos lett volna a város lakosságának faszükségletét biztosítani, elmaradt. Lócs Rezső helyettes polgármester a napokban fogja a fatereskedőket összehívni, hogy a 100 vagon fa szétosztását megbeszéljék. A szétosztás utalvány-rendszer alapján fog történni.

— Ellopott ékszerek. Özvegy dr. Remetey Károlyné feljelentést tett ma délelőtti a rendőrség bünygyi osztályán, hogy Kossuth-utca 58. sz. alatti lakásáról ismeretlen tettes ellopott több arany gyűrűt, melyek egyikében egy nagyobb briliáns kő, egy másikban egy rubin kő, a többiben apróbb briliáns kövek voltak. A károsult arról nem tud felvilágosítást adni, hogy milyen módon tüntek el lakásáról a gyűrűk. A lopást a tettes az utóbbi 4—5 hét alatt követhette el, ugyanis azóta nem volt Remeteyné otthon. Kára 3000 korona.

— Házasság. Künstler Irén és dr. Szalay Vilmos ügyvéd, cs. és kir. tart. főhadnagy hadbíró, a temesvári katonai parancsnok ügyésznek helyettese f. hó 19-én d. e. fél 12 órakor kötnek házasságot az aradi izr. templomban. (Minden külön értesítés helyett.)

— Kifosztották a rendőrkapitány lakását. Vasárnap a délutáni órákban Rigó Károly kolozsvári rendőrkapitány lakásában betörők jártak és onnan 40.000 korona értékű arany, ezüst és ruhaneműt vittek el. A betörők a rendőrkapitány és családja távollétében hatoltak be a lakásba. Az esetet a késő esti órákban vették észre, amikor a rendőrkapitány családjával hazaérkezett. Az ottani rendőrség megindította a nyomozást, azonban a tetteseket eddig nem lehetett kézre keríteni. A betörők a rendőri nyomozás adatai szerint valószínűleg Arad felé vették útjukat. Az esetről telefonon értesítették az aradi rendőrséget, amely megkezdte a kellő intézkedéseket a tettesek kézrekerítésére.

— Figyelmeztetés. Okvetlen kérjük mindazon vendéglátó családokat, kiknél osztrák gyermekek voltak elhelyezve, hogy a tartásdíj zavartalan kiosztása végett a pénztalványokért az aradvárosi vörös-kereszt egyesület irodájában mielőbb érte jönni sziveskedjenek. — Vásárhelyi Janka elnök.

— **Tolvaj cselédleány.** Peja Lena feltölti napszámosnő bejött Aradra, hogy itt munkát vállaljon. Utközben bement a Boros Béni-tér 19. sz. alatt levő Barcza Ferenc-féle korcsmába, ahol összeismerkedett Krisztea Éva cseléddel és rábízta 350 korona értékű ruhaneműjét. Peja Lena alkalmazást kapott a városban és visszament ma délután cökmökjáért. A vendéglőben azonban azzal fogadták, hogy Krisztea Éva megszökött a szolgálatból. A rendőrség most körözteti az enyveskező szolgálatot.

— **Internált rózsahegy-i orvos.** A belügy-miniszter intézkedésére dr. Srobár Lőrinc rózsahegy-i orvost Ceglédre internálták, mert a prágai cseh nemzeti ülésen résztvett, amelyen kimondották, hogy a csehek követelik Észak-magyarország tizenhárom vármegyéjének Csehországhoz való csatolását. A prágai ülésen dr. Srobár kivül, hír szerint résztvettek még Magyarországból Pálka János lipótszentmiklósi bőrgyáros, aki a háboruban milliók rendelőket kapott a hadsereg részére és Makovszky kisasszony, Makovszky Péter rózsahegy-i gyáros és bankigazgató leánya. Dr. Srobár egyébként kitünő orvos, háziorvosa a polgármesternek is és internálását Rózsahegyben meglepetéssel fogadták annál is inkább, mert csendes embernek és szorgalmas orvosnak ismerték. Dr. Srobár Lőrinc Beniczky Ödönnel szemben fellépett képviselőjelöltnek is és alig néhány szavazattal maradt kisebbségben. — Évekkel ezelőtt nemzetiségi izgatásért egy évi fogházra ítélték.

— **Halálozás.** Schwarz Farkasné szül. Hersch Janka életének 33-ik, boldog házasságának 11-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése 17-én, kedden délután fél öt órakor lesz az Aulich Lajos-utca 22. számú gyászházából.

— **Lelőtt betörők.** Arad szomszédságában levő községekben hónapokon keresztül egy katonaszökevényekből álló betörőbanda tartotta izgalomban a lakosságot. A banda tagjai gazdag parasztiúk voltak, akiknek vezére Popovics János mikelakai legény volt. A betörők a parasztiúk házaikat és lakásaikat fosztogatták. Vasárnap a csendőrség arról értesült, hogy Mikelakán az egyik korcsmában mulatnak a banda tagjai. Vörös János csendőrfőmester több csendőrrel kiment a faluba. Néhányan közülük előrementek, a többiek pedig a falu határában húzódtak meg. Este tíz óra után az előreküldött csendőrök a táncmulatságon le akarták tartóztatni a banda tagjait, akik ekkor a határban levő kukoricás felé rohantak. A lesben álló csendőrök előugrottak és harc fejlődött ki közöttük. Vörös csendőrfőmester a fegyverét használta és Popovicsra és Kontrás Istvánra lőtt. Mind kettőt súlyos sebesüléssel szállították be az aradmegyei kórházba. Takácsy százados szállt ki a helyszínre és megállapította, hogy a csendőrök jogosan használták fegyvereiket.

— **Elkobzott romlott szilva.** Ma délelőtt jelentették Szepekovszky Teofil rendőrfogalmazónak, aki piaci inspekción tartott, hogy Grosz Jenő hatósági sátorbérli romlott szilvát árul. Az ügyeletes rendőrszót orvosilag megvizsgáltatta a szilvát és az emberi élvezet-re nem volt alkalmas. A rendőrség az egész mennyiséget elkobozta. Grosz Jenő azzal védekezik, hogy az árát ma kapta meg és mint-hogy neki ma ennie nem szabad, a szilvát nem kóstolhatta meg és így nem is győződhetett meg annak romlott voltáról. A hatóság is azzal védekezik, hogy azért nem volt ellenőrzés a sátorban, mert a zsidók nagy ünnepén nem számítottak arra, hogy áruvásár történik.

Felosztalják az aradi román püspökséget.

(A nagyszzebeni kongresszuson kérik fogják a kormánytól a nagyváradi és a temesvári román püspökségek felállítását.)

A nagyszzebeni metropolitai konzisztorium előterjesztésére a király október tizenegyedikére összehívta a nagyszzebeni görögkeleti román egyházi kongresszust. Nemzetiségi szempontból e pillanatban ez a legnagyobb esemény. Mangra Vazul ma utazott haza a fővárosból, hogy a kongresszus előkészületeit megtegye. A kongresszuson a kormány nem képviselteti magát, erre azonban ez alkalommal nincs is szükség. Bizonyos, hogy Nagyszzebenben nem ismétlődnek meg olyan jelenetek, aminek a püspöki zsinatokon fordultak elő. A kongresszus tagjai ugyanis valamennyien Mangra Vazul szűkebb táborához tartoznak, a mérsékelt irányzat hívei, tisztában vannak a mai állapotokkal és ha egyes kérdések náluk is tiltakozások, ezek semmiesetre se lépik túl a határt.

Legfontosabb tárgya a nagyszzebeni Kongresszusnak kétségkívül az új görögkeleti román püspökségek felállításának a kérdése. A románok körében régóta óhajtanak tartják, hogy a nagyváradi görögkeleti román püspöki helynökség önálló püspökséggé fejlesszessék és Temesvár székhellyel egy új püspökség létesítsék. E célra már meg is van az alap, amennyiben néhai Gáll János főrendiházi tag végrende-

letében egész vagyonát erre a célra testálta. A nagyszzebeni kongresszuson ki is mondják a két püspökség létesítésének szükségét és el fogják határozni, hogy ilyen értelemben felterjesztést intézzenek a kormányhoz. Hír szerint Mangra Vazul e kérdésben tárgyalt már a miniszterelnökkel és Zichy János gróf kultuszminiszterrel.

A Nagyváradon felállítandó püspökség területét nem is kellene már bővebben megállapítani, e püspökség hatásköre alá tartoznának az a terület, amely ma a nagyváradi görögkeleti román püspöki helynökség területe. A temesvári püspökséget az aradi és a karánsebesi egyházmegyékből egészítik ki.

Ez a kérdés lesz egyik legfontosabb pontja a nagyszzebeni görögkeleti román egyházi kongresszusnak, amely egyébként egyházi és iskolai kérdéseket tárgyal. A kongresszus tiltakozni fog Appouvi ismeretes rendelete ellen, amelyet a románok, könnyen érthetően, magukra nézve sérelmesnek tartanak. Szóba kerül bizonyára a püspöki zsinatok kérdése is és Mangra Vazul e kérdéssel kapcsolatban ki fogja fejteni álláspontját.

Az egyházi kongresszus több napig fog tartani.

— **Ellopott párták.** Tokai Erzsébet az este elment Dezső-utca 13. sz. alatti lakásáról és az éjszakát egy barátijénél töltötte. Mikor elment hazulról, lakásának ajtaját bezárta, azonban az utcára nyíló ablakot eliejejtette becsukni. Reggel rémülten vette észre feledékenységét és még jobban megijedt, mikor ágyából hiányzott három párnája. A károsult bejelentette az esetet a rendőrségnek, ahol a nyomozást megindították a pártatolvaj kézrekerítésére.

— **Vendégiesők kérelmei.** Az aradi vendégiesők és kávéosok küldöttsége jelent meg ma Lócs Rezső helyettes polgármesterénél és egy kérvényt nyújtottak át. Kérték a helyettes polgármestert, hogy engedje meg nekik 450 sertés hizlalását. Állapítsa meg a helyettes polgármester a nyomaték nélküli szinbus maximális árát. Végül az utolsó kérelmük volt, hogy a polgármester-helyettes, mint a közéleti mezési vállalat vezetője, utalványozzon ki az átutazó vendégek ellátására havonként 6 zsák lisztet. A helyettes polgármester a sertéshizlalás dolgában feliratot intézett a miniszteriumhoz. A hus maximálása előtt meghallgatja az ipar- és kereskedelmi kamara véleményét. — A listre vonatkozólag a helyettes polgármester megígérte, hogy az ügyet a holnapi ülésen pártolni fogja. Kijelentette azonban, hogy a kiutalás esetén az 1916-iki jegyrendszert fogják behozni, amely rendszer hivatva lesz az éttermesek ténykedését ellenőrizni, amely éttermes kijátsza a rendeletet, attól megvonják a liszt kiutalását.

— **Zab a bérkocsisoknak.** A földművelésügyi miniszterium ma leiratban értesítette Lócs Rezső helyettes polgármestert, hogy az aradi bérkocsisok részére 100 mázsa zabot utalványozott ki. Ezzel a takarmányhiányon még nem segítenek, de mindenesetre némileg enyhíti azt. A helyettes polgármester a kiutalványozott mennyiségből a bérkocsisoknak egyelőre csak 50 kilót utalványoz ki. A kiutalványozott mennyiség a napokban már meg is érkezik Aradra.

— **Megtalálták a vízbe fullt diák holttestét.** Ma délelőtt feltizenkét órakor két katona az Erzsébet-hidnak a vár felé eső részén egy fiatal ember holttestét fogta ki a vízből. Az ottani vámőr telefonon értesítette a rendőrséget az esetről. A helyszínen megjelentek Szilágyi László dr. rendőrfogalmazó és Hecht Arnold dr. tb. főorvos, akik a személyleírásból megállapították, hogy a holttest azonos a Marosba fulladt Cseh Zoltán hetedik főreáliskolai tanulóval. A rendőrség értesítette a szerencsétlenül járt diák szüleit, akik a holttestben fiukra ismertek. A szülők gyermekük tetemét a felső temetőbe szállították, ahonnan holnap fogják temetni.

KÖZGAZDASÁG.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Az Aradi Polgári Takarékpénztár Rt. rendkívüli közgyűlést tartott tegnap délelőtt. A megjelent részvényesek nagy meglepetésüknek adtak kifejezést Wetzzenburger Nándor vezérigazgatóval szemben, a kinek működése az intézet iránti bizalmat hathatósan fokozta. A közgyűlés összehívása által az igazgatóság azon alapszabályszerű köteletségének felelt meg, mely a saját ingatlanok adásvétele léhez közgyűlési jóváhagyást írt elő. A dr. Keresztes Gyula igazgatósági elnök elnöklete alatt a részvényesek élénk érdeklődése mellett lefolyt rendkívüli közgyűlésnek az igazgatóság nevében Stein Zsiga ügyvezető igazgató jelentette, hogy az intézet tulajdonát képezett és a mérlegben 500.000 korona értékkel szereplő „Központi Szállodát” Máté Mór és Kaufmann Lajos 1.500.000 koronáért megvásárolták és indítványozta, hogy az eladásnál elért 1 millió korona tiszta nyereségből 100.000 korona fordítsassék a nyugdíjalap javra és 900.000 korona tartalékolásra. A közgyűlés az eladást jóváhagyta és az elért nyereségnek indítványa értelmében való felhasználását rendelte el. Ezen tartalékolás után az intézeti részvényestőkéje és tartalékai 16.350.000 koronát tesznek ki. Ugyancsak jóváhagyta a közgyűlés

az Ujaradon, Rákóczi-ut 23. szám alatt lev. háznak 120.000 koronáért történt megvételét, mely házban létesíti az intézet ujaradi fiókját.

— A must és bortermelés bejelentése. A bortermelési adóról szóló 1918. évi I. törvény-cikk rendelkezése értelmében a bormust és a bor bortermelői adó alá esik. Aki Aradon bormustot, vagy bort termel, köteles a városi fogyasztási adóhivatalban a hivatalos órák alatt bejelenteni. 1. A szüretelés ideje alatt minden héten termelt és beraktározott mustot és bort az illető hét vasárnapjáig, az elszállított, vagy másnak átadott mustot és bort — ideértve a szüretelés helyér-l valamely szomszédos községbe azonnal tengelyen elszállítani kívánt bormustot is — legalább 24 órával az elszállítás előtt. 2. A szüret után beraktározott, valamint elszállított, vagy másnak átadott mustot, vagy bort legkésőbb 24 órával a beraktározás, elszállítás vagy átadás után. 3. Azokat a későbbi birtok és tulajdon változásokat (feladás, átengedés, feldolgozás, fogyasztás vagy egyéb fölhasználás) melyek az adó megállapítására, vagy kivetésére befolyással vannak, a változás bekövetkezése után ugyancsak 24 óra alatt. 4. Aki az adóköteles bormustot vagy bort az adó fizetés kötelezettsége alól akár bejelentésének elmulasztása, akár szemle megtartása előtt való elszállítás, másnak átadás, a készlet elátkolása stb., vagy bármely más módon szándékosan elvonja, kihágást követ el és a megrövidített vagy a megrövidítés veszélyének kitétt adó négyszeres összegétől annak nyolcszoros összegéig, esetleg 1000 koronától 10.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, amely behajthatatlanság esetén megfelelő szabadságvesztés büntetésére változtatható át. — Zikó János, fogyasztási adófelügyelő.

— A kukoricatermés rekvizitálása. A hivatalos lap vasárnapi száma közli a közéleti miniszter végrehajtási utasítását, amely az idei kukoricatermést lefoglaló rendelethez adott ki. Közli a közéleti miniszter ama vármegyéket és városokat is, amelyekben a kukorica rekvizitálást már most elrendelte s a többi vidékekre nézve tájékoztatást ad arról, hogy a nem termelők miképen szerezhetik be tengeri szükségletüket.

ÚJ KÖNYVEK.

* Figaro: 1918. szeptember 18-tól kezdve minden szerdán új és ragyogó formában közönlíti a közönséget a Figaro. Színház, művészet, irodalom, politika, divat, sport, az élet minden lüktetése hű, érdekes, kritikai képet kap a Figaro-ban, melyet a legjobb magyar írók és művészek írnak, illusztrálnak és szerkesztenek. Szerkesztőség: Budapest. Teréz-körút 19. Kiadóhivatal: Teréz-körút 5. Felelős szerkesztő Radnóti József, helyettes szerkesztők: Lukács Gyula és Várnai István. Kiadó a Kultura Könyvkiadó és Nyomda Részvénytársaság. Egy szám ára egy korona lesz és a lap minden újságárusnál, dohánytözskeben és pályaudvaron kapható.

*Külsőben és tartalomában egyaránt kiváló a Színházi Élet. Incze Sándor népszerű hetilapja új száma. Ebben a számban található a Színházi Élet kétezer koronás békehimnusz pályázatának feltételei. Egy szám ára egy korona. Előfizetési ár negyed évre 10 korona. Kiadóhivatal: Budapest, VII. Erzsébet-körút 29. szám.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit, hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelembe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el. —

LEGUJABB.

Kétséges a német kormány magatartása a demarssal szemben.

Berlin. A National Zeitung szerint vezető politikai körökben azt a kérdést fejtegetik, mely feltételekre támaszkodott Burián gróf a jegyzék megalkotásánál. E motívumok tisztázása az események megítélése szempontjából fontos, bár eddig hiányzik annak dokumentálása, hogy megértéssel vannak-e az osztrák-magyar eljárás iránt. A német kormány magatartása iránt a legutóbbi napokban, a legtöbb politikusnál, az államtitkárnál és a kancellárnál folytatott tanácskozások ellenére is, kételyek támadtak. A birodalmi gyűlés pártjai azzal az eszmével foglalkoznak, hogy a hetes bizottságot, mely a pápához küldött választ készíti, összehívják.

Berlin. A birodalmi gyűlés többségi pártvezéreinek a kancellárral és Hintze, valamint Valraf államtitkárokkal folytatott tanácskozásaival kapcsolatosan általánosan azt hiszik, hogy a németek részvétele az esetleges béketanácskozásokon magától értetődik, ha az osztrák lépés nem marad eredmény nélkül. A keleti kérdés szóba kerül a tanácskozásokon.

München. Mértékadó bajor körökben úgy tudják, hogy a Burián jegyzék közzététele a többi szövetséggel való megbeszélés után ment végbe.

Bécs. Híre járt, hogy Wekerle Sándor magyar miniszterelnök Spitzmüller közös pénzügyminiszterrel folytatott tanácskozása során a bosnyák és délszláv kérdésekről is tárgyalt.

Hír szerint a magyar képviselőházat október tizedikére hívják össze az őszi ülésekre, az osztrák parlamentet pedig október elejére hívják egybe. Azt hiszik, hogy a helyzet addig anyira tisztázódik, hogy plenáris üléseket lehet tartani. A helyzet tisztázódásának reménye úgy a bel, mint a külpolitikai kérdésekre vonatkozik.

Spitzmüller közös pénzügyminiszter legközelebb Budapestre utazik, ahonnan tovább megy Boszniába.

Berlin. A Wolff-ügynökség esti jelentése: Az elenségnek az Ailette és Aisne között megújított támadásai nagyjában meggyúsultak. A front többi részéről nincs jelenteni való.

Töretlen a magyar hadsereg ereje.

(Támadások a Macedón-fronton.)

Budapest, szeptember 16. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik: Olasz harctér: Morinál és a Monte-Simonen ellenséges járőröket visszavertünk. A Hétközségben több olasz előretörés meggyúsult. Az ellenség a Brenta-völgyében előőrsi vonalunkat valamelyest visszaszorította.

Az albán partvidéken hasztalanul kísérelték meg az olaszok, hogy az utóbbi napok térnyerésétőlünk ismét elragadják. Vezérkar főnöke.

Luganóból jelentik: A párisi Temps beszélgetést közölt Orlandó olasz miniszterelnökkel, aki ezeket mondotta: Tévedésben van, ha valaki azt hiszi, hogy az osztrák-magyar hadsereg a kettős monarchia belső zavarai miatt meggyöngült és soraiban erkölcsi bomlás indul meg, mert tagadhatatlan, hogy az osztrák-magyar hadsereg ereje töretlen maradt.

Bécsből jelentik: A császári és Királyi hadügyminisztérium tengerészeti osztálya jelenti: Szeptember 15-én délben egy, amerikai száraz-

földi repülő megkísérelte a fiumei telepek feldehárítását. Nagy magasságban tengerészeti elhárító űtegeink eltalálták a gépet, amely égve lezuhant. A repülőgép maradványait megmentették.

Szófiából jelentik: A főhadiszállás közli szeptember 15-én: Macedóniai harcponal: Francia századok Monasztirtól északra megkísérelték tüzérségi előkészítés után előállásainkhoz közelelni, de tüzelésünkkel szétkergettük őket. A Drina hajlásánál egész napon át élénk tüzérségi tüzelés. Ellenséges zászlóaljok több helyen megtámadták Gradescicától délre levő állásainkat, de jelentékeny veszteségükkel elkergettük őket. Ma korán reggel tüzérségi előkészítés után rendkívül heves támadást intéztek francia és szerb csapatok Dobropoljena Szokolnál és Votronikánál levő állásaink ellen, de minden támadásuk eredménytelen maradt. Az ellenség nagy áldozatokkal fizetett hiábavaló támadásaiért. Humától délre az ellenség folytatta heves tüzérségi támadását, melyet hasonlóképpen viszonzottunk.

LEGUJABB HIREK.

— Halálra ítéli katonák. Budapestről jelentik tudósítónk: Félhivatalosan jelentik: Krizsán Péter 21 éves 30-as honvéd pótzászlóaljbeli népfölkelő hetedizben szökött meg csapatától és mindig elfogatás utján került kézre. Szökései alatt Bajmokon ötven katonát rábeszél, hogy ne vonuljanak be és közülük többeknek hamis igazolványt is adott, mely bizonyítványokra öt koronás pénz segítségével hamisította rá a pecsétet. A budapesti honvéd hadosztály bíróság halálra ítélte Krizsán Pétert. A halálos ítéletet Budapesten szeptember 14-én hajtották végre.

Ugyanazon hadosztálybíróság lefokozta s agyonlövés általi halálra ítélte Paidis Cajos 30 éves 30-as honvéd pótzászlóaljbeli szakasz-

vezetőt. Lukachich Géza altábornagy honvédkerületi parancsnok az elítélt harctéri érdemeire való tekintettel az agyonlövés általi büntetést kegyelmező jogával élve, öt évi börtönre változtatta.

—A merikai katonák tömeges szökése. Münchenből jelentik: A Pester Lloyd tudósítója jelenti: A Newport Times jelentése szerint Amerikában napról-napra nő azoknak a száma, akik az Európába szállítandó csapatok kötelékeiből megszöknek. A legutóbb ezeröttszáz embert kellett volna átszállítani, de a kikötőbe csak háromszáz embert tudtak behajózni, a többi hirtelen lett a zászlóhoz.

Villany-vasaló

elsőrendű minőség, kapható amíg a készlet tart 5133

Palinkás L. és Társa

villanyüzemelési

Arad, Deák Ferenc-utca 7. sz.

A világitási rendelet

határozatait a fényhasználat csökkentése nélkül csakis

TUNGSRAM-

félwattos lámpákra lehet betartani. 7157

Használjon 25, 40, 60 watt fogyasztású

Tungsramlámpákat.

Falkasértéseket veszünk

Lehetőleg uradalmi, 1 évesnél idősebb tételeket ajánlani kér az Aradi Egyesült Kereskedelmi Részvénytársaság Déva. Sürgőnyom: Egyesült Déva. Telefon: Déva 44. 57. és 60. sz. 6632

1914-1918. kh.

HIRDETHÉNY.

A kereskedelemügyi miniszternek a háborús gazdálkodás egyes teendői tárgyában kélt 66703-1918. K. M. sz. rendeletét a következőkben teszem közzé:

A m. kir. miniszterium 1274-1918. M. E. számú rendeletében nyert felhatalmazás alapján megbízam az Olaj és Zsíradékügyi Bizottságot (Budapest, V. Vilmos császár-ut 33.) a háborús gazdálkodás következő teendőinek végzésével:

Ammoniak-szóda, kristálysóda, nátrónátronsók elosztása; szállítási igazolványok kiállítása a kölg-nál nagyobb tételekben, mindennemű állati és növényi olajok és zsírok keményítve is, (a disznózsír és a vaj kivételével);

Zsírsavak: mindennemű zsíradék-keverékek és egyéb olajtartalmú anyagok és termékek, amennyiben több, mint 10% állati vagy növényi olajat, zsírt, vagy zsírsavat tartalmaznak;

olajfűszerek és oxidál olajokt mindennemű kenő, anyv és színezőanyagok, pipereszappanok, mosópor és minden szappant tartalmazó termék; gyertya, csont, csontzsír, enyv, bőr, gyanta, fenyőszurok, gyantaolaj, kolofonium, terpentin, terpentínolaj, glicerinartalmú fénckék, glicerin, nyers glicerin, dinamitglicerin

Arad, 1918. augusztus hó 26.

Green, főkapitány.

Viszketegséget,

sömör, rüh a leggyorsabban elmulasztja a Dr. Flesch-féle eredeti, törvényesen védett

Skatiform-Kenőcs

Nincsen szaga, nem piszkos. Minden eredeti csomagban Dr. Flesch-féle írást kérünk. Próbát tegyél 3.-... nagy tégely 5.-... K. Kapható Aradon, Hajós Árpád gyógyszerüzében, Arad, Deák Ferenc-utca 7. sz. 7151

HARISNYA KLINIK

Arad, Ferdinánd-utca 8. sz.

Rongyos harisnya nines többé!

Rosar és levágatlan lottó pártól készítettünk egy pár kiegészítőt, jó harisnyát. Két pár rosar lottó harisnyából egy pár jó harisnyát. Vidéki megrendelések postai úton legpontosabban eszközölhetők. Kérlek a címre figyelni. 4971

Dr. KAJDACSÝ

gyógyít mindenféle bőrbetegségeket, valamint a szájkat. Bevittek: „Erlon 606” módosított legújabb szerével. — Vervizgálat Wassermann tanár módszerével. — Mőkezelés bejárás. — Levélbeli kérdésekre válaszal. Szakszerű képeket munkálki bérmentve 2 kor. (bőlyeg is lehet) előzetes beutalással. 181 BUDAPEST, VIII., József-körút 2/a. szám.

Hamvas tiszta archórt csak

„Amny”

erőmmel lehet elérni. Zsíros éj-jeli, száraz nappali használatra. Egy tégely 4.—, 6.— és 8.— K.

Baromfi betegségek ellen

biztos hatása szer a

„Tikin”

Egy üveg ára 2.50 és 4.50 K.

Ruh és viszketegség ellen egyedül csak

Albin

fehér koncos használ. 2.—, 4.— és 7.— korona.

Lábizzadás ellen csak

Lábin

folyadék és hintőport használ. Ara 3.— és 5.— korona.

Fenti szerek egyedül kaphatók: 18

WAJDITS GYÖRGY

Jézus Szive gyógyszerüzében Arad, József főherceg-ut 11. szám. Karolina utcai megállónál. — Közkórház, Olvonesi uradalom, M. A. V és A. Os. E. V., Kir. fogház stb. szállítója.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

ROSE YORK

Nékülözhetetlen és kiváló szer sépségű hajyeknek hogy a szék és ajkuk úde, piros színét visszavarázsolják. — Senki által fel nem ismerhető, teljesen ártalmatlan, színezése állandó. Egy üvegnek ára 3.— korona.

Poloskák irtására

egyedüli biztos szer a

„Phenolav”

1 üveg ára 3 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyorunk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A csajüreget desinficálja, utó-ize igen kellemes. Ara 1 korona.

Legjobb tápszer

gyermeknek és felnőtteknek egyaránt a

Makk-kávé

darálva, pörköltve

1/2 kgros csomag 6 korona.

Hajós Árpád gyógyszerüzében

Arad, And Assy-ut 22. szám.

Villamos vasalók, zseblámpa elemek kaphatók 6661 Kalmár utca 2. szám.

1914-1918. kh.

HIRDETHÉNY.

A m. kir. miniszteriumnak a lenkőró, a lenszalma és a kikészített len (tilott len és lenkóc) bejelentése, valamint a kikészített len (tilott len és lenkóc) forgalomba hozatalának korlátozása tárgyában kélt 2006-1918. M. E. sz. rendeletét a következőkben teszem közzé:

Lenkőrszítő. (lenáztató, törő, tilott len, gerebenező) vállalatok kötelesek lehetőleg pontos becslést készíteni arról, hogy a velük szerződési viszonyban álló termelőktől milyen mennyiségű légszár és magjától megfosztott, nyított lenkőró és kaszált lenszalma szállítását remélik az 1918. évi terméshől és ennek a becslésnek az eredményét kötelesek a jelen rendelet kihirdetésétől számított 30 napon belül a Magyar szent korona Országai Lenipari Központja részvénytársaság (röviden Lenipari Központ, Budapest, V. Mária Valéria-utca 12. szám) utján, a m. kir. kereskedelemügyi miniszteriumnak bejelenteni.

Kötelesek továbbá az I. bekezdésben említett termelőktől átvett vagy máshonnan beszerezett, továbbá feldolgozott lenkőró és lenszalma mennyiségeket, valamint a belőlük kikészített len (tilott len és lenkóc) mennyiségét minden hónap utolsó napján volt állapot szerint a következő hó napjáig a Lenipari Központ utján a m. kir. kereskedelemügyi miniszteriumnak a jelen rendelet szerint bejelenteni.

Azok a termelők, akik lenkőrórt legfeljebb fél kataszteri holdon vagy ennél kisebb területen termelnek, lenkőró és lenszalmakészletüket bejelenteni nem kötelesek. Az I. §. alapján bejelentés alá eső lenkőrórt vagy lenszalmát kötelesek a termelők vagy maguk kikészíteni, vagy valamely hazai lenkőrszítő vállalatnak eladni.

Az I. §-ban említett vállalatok, valamint mindazok, kik 1/2 kataszteri holdnál nagyobb területen termelnek lenkőrókat maguk dolgozták, illetőleg dolgozzák ki, kötelesek a kikészített lenből (tilott len és lenkóc) a jelen rendelet életbeléptekor meglévő és utóbb kikészítendő készletüket a Lenipari Központnak legmagasabb árak figyelembevételével megvételre felajánlani.

A Lenipari Központ által átvett lenanyagokért 100 kg-ként következő árak fizetendők:

Vízben és hármaton ázott tilott lenért: I. minőségűnél 750 korona, II. minőségűnél 675 korona, III. minőségűnél 565 korona. Vízben és hármaton áztatott lenkőrcért (kőlenért is): I. minőségűnél 500 korona, II. minőségűnél 420 korona, III. minőségűnél 200 korona. Lenfőzési célokra fel nem használható tilott len hulladékért 100 korona.

Ezek az árak légszár és beraktározható állapotban levő árura vonatkoznak és azokban a legközelebbi rakodó állomásig való szállítási költségek, csomagolás nélküli befoglalatának. Amennyiben a csomagolási súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik kibágást követ el az: aki a jelen rendeletben megszabott bejelentést nem vagy nem a valószínűleg megfelelően teszi meg, vagy a lenanyag-készletét a hatóság előtt eltitkolja vagy az ellenőrzést megküszítja, két hónapig terjedhető elzárás és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetés, feletbök esetében pedig 6 hónapig terjedhető elzárás és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetésre marasztallatik el.

A jelen rendelethe ütköző kibágás miatt nem büntethető az, aki a kövefelt árt a jelen rendelet ellnére megígérte, vagy megfizette, a kibágást a hatóságnak feljeleniti.

A rendelet teljes szövege hivatalos órák alatt, hivatalom iparügyi osztályában az érdekeltek által betekinthető.

Arad, 1918. augusztus hó 31.

Green, főkapitány.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 80 fillér.

Vastagabb betűkkel 80 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 12 óráig vesznünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 8 korona.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva érdefti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

INTELLIGENS, gazdag urileány, szó-rakozás céljából levelezni óhajt. Csakis uriember leveleire válaszolok. „Semmi sem lehetetlen” jelígre dupla börtökben kiadóra kérek. 6707

URAIM, ki lenne támassa mindenben és vigasztalója egy szerencsétlen fiatal nőnek. Leveleket „Az életet szép akarom tenni” jelígre e lapban jelezve kérek. 6710

HARCTERI fiatal hadnagy, levelezne intelligens és csinos fiatal özvegyvel. Leveleket „Szép az élet” jelígre a kiadóhivatal továbbít. 6708

Házasság.

BIZTOS EGZISZTENCIAJU 29 éves fiatalember jelenleg katona, nőül venne hozzá illő jómódu hajadont, vagy gyermekeket, az özvegyet, lehet vidéki is. „Komoly” jelígre a kiadóba. 6724

Alkalmazást keres.

FRAULEIN, deutsch, im Haushalt erfahren, kann gut schneiden und feine Handarbeiten wünscht Stelle als Stütze od. Hausfr. Off. u. A. K. 3558 an die Administr. d. Bl. 6704

IV. KÖZÉPISKOLÁT végzett németül beszélő leány, irodai vagy pénztárnoknői alkalmazást keres. Cim a kiadóban 6706

FIATAL NŐ négy hónapos gyermekével csekély fizetésért mindenesnek ajánlkozik. Milek Erzsébet Ujarad. Frank-utca-27. 6715

JÓ HÁZBÓL VALÓ leány földbirtokos vagy más uri családnhoz szobaleánynak ajánlkozik. Csakis pusztára. B. I. Arad, Széchenyi-utca 2. 6716

KINDERFRAULEIN wünscht Stelle in feines Haus zu 1-2 Kindern 5-6 Jahre Gebt auch auswärts (Absolwirts Kindergärtnerin.) 6717

IRPÁN intelligens, családós, gazdaságba állást keres. Cim a kiadóban. 6624

IRODAI ÉS PÉNZTARI teendőkhöz jár-tas leány, fél napos foglalkozást keres. Cim a kiadóban. 6695

Alkalmazást nyer.

JÓRAVALÓ MINDENES, jó fizetéssel keresetlik Gyorokra. Jelentkezni lehet Aradon, Maros-utca 1., I. emelet. 6709

ASSISTENS KISASZONY október 1-ére felvétetik fogorvosnál. Dr. Székely Károly. 6712

DEUTSCHES Fraulein oder altere Frau wird gesucht zu zwei Kindern ab 1. Oktober. Adresse in Administration. 6713

IDŐSEBB BÓLTI SZOLGA alkalmazást nyerhet Réthy Lipót és Fia könyvnyomdájában Aradon. 6718

HÁZIKISASSZONY, vagy bejáróné felvétetik. Szabadság-tér 16., II. em. 3. 6719

IRODAI GYAKORLATTAL BÉBŐ kis-asszonyt keresek, ki a gépirásban is jártassággal bír. Pollák Sándor, Nádor-utca 14. sz. 6645

FRANCIA TANÍTÓ vagy tanítónő kerestetik egy alsó és felső kereskedelmistához. Azonkívül harmadik realistához correpetitor. Ajánlatokat „Tanító” jelígre a kiadóba kérek. 8696

KIFUTÓ FIÚ, jó fizetés mellett, nyomdákban alkalmazást nyer.

Kiadó lakás.

BEKÖLTÖZŐK FIGYELMÉBE! Házamban levő 4 szoba, fürdőszobából álló kényelmes lakásom átengedném olyan földbirtokosnak, ki háskartásom élelmi cikkeinek egy részével ellátta. Istálló a házban. Cimeket a kiadóhivatalba kérek. 6691

Lakást keres.

400 KORONAT adok annak, aki a belvárosban egy 4-6 szobás lakást keres. Cim a kiadóhivatalban. 6389

Vétel és eladás.

HÁROM DARAB márványfedelű pult és egy jégszekrény Csiky Gergely-utca 25. alatt eladó. 6705

RÖVID ZONGORA vagy pianino bérbe kerestetik, esetleg megvételre. Cimeket a kiadóban. 6711

FASZEN waggontételekben szákolva és csomagolva, valamint Portland cement és mész kapható: Stefán H. Erzsébet-körút 2. (Vörös ökörrrel szemben.) 6722

HAT darab vadonat új, finom damaszt törülköző s egy 6 személyes sárga színű finom damaszt kávé garnitúra eladó. Cim a kiadóhivatalban. 7200

NŐI KALAP formázást 12 koronától kezdve vállal Kalap-bazár, Arad. 6377

KÉT DARAB matt két ajtós szekrény, egy matt ágymatracsal és hozzá éjjeli szekrény márvánnyal elad. Cim a kiadóhivatalban. 6382

BLADÓ BUTOR, álló tükör, mahagoni könyves polc, két egy ajtós poltuross szekrény, fekete kihuzós ebédlő asztal és két kis festmény. Megtekinthető Városi kávéház felett II. emeleten. 6331

NAGY ebédlő szőnyeg, gardrob szekrény és ebédlő csillár eladó. Megtekinthető 5-7-ig. Bővebbet Eötvös-utca 13., I. emelet. 6549

FINOM csemegeezőlé kapható nagyban és kicsinyben Winkler József szőlőbirtokosnál, Batthyány-u. 11. Telefon 410. 6124

ALIG HASZNALT férfi télikabát kis termetre eladó. Kálmán János-utca 9. a. 9. 6642

KALAP ALAKÍTÁSOKAT, festéseket elvállal Löwy Juliska Arad, Weitzer-utca 19. 6655

PIANINO Reményi-féle teljesen új eladó. Boros Béni-tér 16. sz. I. em. ajtó 12. sz. 6660

MEGVÉTELRE KERESÉK fiatal szibériai juhászkutyát. Herman Kovászi. 6667

KÉT IRATSZEKRÉNY, diktafon, jogi könyvek, két lóra való neccáló, kerti fecskendő-cső, kerti székek ócska ajtók eladók. Ferdinánd-utca 8. sz. 6690

Ingatlan.

ARADHOZ KÖZEL földet venni vagy bérelni óhajtók. Szíves ajánlatokat Dr. Földes és Hebs címére kérek. 6721

LAHNER GYÖRGY-utca 2 számú ház eladó. Bővebbet Tenczlingerhez, városház. 6594

BLADÓ HÁZ Ujszentannán. Érdeklődni Zimmermann István-féle nagyven dögloben, a Piac-téren. 6656

Oktatás.

LEÁNYOK POLGÁRIKOLAI TANFOLYAMRA 22-ig jelentkezhetnek, karácsonyi vizsgára előkészülendő ösz-szevet és egyes osztályokból. Csoportos és külön oktatás. Luther-u. 1., II. em., 14. a. 6621

Különféle.

APRÓHIRDETÉSEK az Aradi Közlöny részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Klein I. hirdetési és hírlapirodájában, Zriavi-utca és Kossuth-utcai papírüzletben.

1925-1918. kh.

HIRDETMÉNY.

Közhirre teszem, hogy a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur 65402-918 K. M. sz. rendeletével a gyufa gyártásával foglalkozó vállalatok kényszer-társulásását rendelte el, e célból Budapest székhelyvel „Gyufaipari Szövetség”-et alakított, melynek célja a gyufa gyártásához szükséges nyersanyagok és félgártmányok beszerzése és a szövetség tagjai között való felosztása, a gyufa forgalom behozatalára, igénybevitelére, árára, valamint a kivitel és behozatal szabályozására vonatkozó javaslatok megtétele és a kereskedelemügyi miniszter utasításainak végrehajtása.

A rendelet teljes szövege hivatalom ipariügyi osztályában, az érdekeltek részéről a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Arad, 1918. augusztus 17.

Greén, főkapitány.

20575-1918. kh.

HIRDETMÉNY.

Az utóbbi időben a kutyamarások rendkívül sűrűn fordulnak elő, a mi annak tulajdonítható, hogy az ebtartó gazdák az ebtartásra vonatkozó szabályrendeletben előírt ebtartási szabályokat nem tartják be.

Miután az ebtartásra vonatkozó 15046-442-916. számú szabályrendelet szabályszerűen közhírré lett téve, ennél fogva ismételtel felhívom az ebtartó tulajdonosokat, hogy a kutyáikat a szabályrendelet 24., 27. és 28. §-ai értelmében a házon kívül az utcára csakis a marás lehetőségét kizáró szájkosárral és pórázzal ellátva vigyék magukkal. Vására, sétányokra, valamint társas kocsiakra, vendéglő, kávéház, cukrászda és egyéb nyilvános helyekre pedig kutyákat vinni tilos. E tilalom betartásáért nemcsak a kutyabirtokosa, hanem az illető helyiség tulajdonosa, bérlője, illetve a társas kocsi alkalmazottai felelősek.

A szabályrendelet következményeként betartását ellenőriztetni és a mulasztó tulajdonosokkal szemben szigorúan eljárni fogok.

A szabályellenesen talált kutyák haladéktalanul ki lesznek irtva.

Arad, 1918. évi szeptember hó 2.

Greén, főkapitány.

Könyvnyomdai

tanulóleányok

jelölgetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Gazdaságra beépített

7 évig adómentes ház, 1217⁰-ól területű gyönyörű kerttel, rajta nevezetesebb helyiségek, 3 nagy szoba, konyha, spaiz, fürdőszoba, mosó konyha, husfűstölővel, három rész pince, sertés hizlaló fiáztató, csirke költető, szárító, 40 darab szarvasmarha és ló részére kellően felépített dupla istálló, egy öregebb épület 2 szoba és egyéb melléképítményekkel együtt szabad kézből csak ebben a hónapban azonnal eladó, felek között létrejött meg egyezés esetén azonnal elfoglalható. Bővebben 6720

Bayer György építész Arad, Varjassy József-utca 20. szám.

1915-1918. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszteriumnak 3019-3020 és 3018/1918 sz. alatt kelt, a nyers marha és lóhőrkéért, valamint a kész bőrkéért követelhető legmagasabb árak megállapítása és egyes bőrfajták gyártásának szabályozásáról, továbbá a nyers marha, borjú, disznó, szarvas, őz és zerge bőrké forgalomba hozataláról, végül a gubacsért követelhető legmagasabb ár megállapításáról szóló rendeletét azzal teszemközhírré, hogy

annak teljesszövege eredetij, az érdekeltek által hivatalom ipariügyi osztályában a hivatalos órák alatt betekinthehető.

Arad, 1918. augusztus 28.

Greén, főkapitány.

19517-1918. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. Ministeriumnak az egyes vegyészeti nyersanyagoknak és termékeknek a vámköltségtől való behozatala tárgyában kelt 3410-1918. M. E. sz. rendeletét a következőkben teszem közhírré:

Vámköltségtől a magyar szent korona országainak területére a jelen rendelet életbelépése után behozott alább megnevezett áruk a beiföldön kizárólag csak a Magyar Vegyészeti Kúkereskedelmi Részvénytársaság (Budapest, V. Mária Valéria-ut 13.) által hozhatók forgalomba. Ezek az áruk a következők:

Borax és borvegyületek: Kénkövánd, kén falciparó ipari termékek, az ecetsav és a faszén kivételével: kók és borkók: szőlő, fenol, naftalin, xylol: gyógyszerek és droguák a m. kir. miniszteriumnak a gyógyszerek és gyógyszerkészítmények forgalmának szabályozásáról kiadott 21600-1918. M. E. számú rendeletében felsorolt „Nyilvántartott gyógyszerek” kivételével: lykpodium, azok a vegyészeti termékek, amelyek az osztrák-magyar monarchia két állama szerződéses vám-tarifájának 622 tételle alá esnek, ásványi foszfátok, kénsavas ammóniak, japán kámfor.

Aki a jelen rendelet valamelyik rendelkezését megszegi az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1918. évi augusztus hó 21-én.

Bittner, főkapitány h.

Vágott marha,

borjú és sertéshúst

állatorvosi igazolvánnyal veszek bármily mennyiségben legelőnyösebb árban.

Demo Gusztáv,

Akáoz-utca 6.

Katonai kórházak huskezelősege megbizottja. 6714